

Bruxelles, 14. rujna 2022.
(OR. en)

12249/22

**Međuinstitucijski predmet:
2022/0289(NLE)**

**ENER 434
ENV 853
COMPET 690
TRANS 575
CONSOM 220
IND 337
ECOFIN 850
FISC 180**

PRIJEDLOG

Od: Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine
DEPREZ

Datum primitka: 14. rujna 2022.

Za: Glavno tajništvo Vijeća

Br. dok. Kom.: COM(2022) 473 final

Predmet: Prijedlog UREDBE VIJEĆA o hitnoj intervenciji za rješavanje problema
visokih cijena energije

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2022) 473 final.

Priloženo: COM(2022) 473 final

Bruxelles, 14.9.2022.
COM(2022) 473 final

2022/0289 (NLE)

Prijedlog

UREDBE VIJEĆA

o hitnoj intervenciji za rješavanje problema visokih cijena energije

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

Cijene plina i električne energije 2022. su dosegnule rekordne razine te su nakon ruske invazije na Ukrajinu postale najviše u povijesti. Tijekom protekle godine cijene električne energije u Europi brzo su narasle na razinu znatno višu nego posljednjih desetljeća. Taj je trend usko povezan s visokom cijenom plina, zbog koje se povećava cijena električne energije proizvedene u elektranama na plin, koje su često potrebne kako bi se zadovoljila potražnja. Cijene su počele brzo rasti prošlog ljeta, kad se svjetsko gospodarstvo počelo oporavljati nakon ublažavanja ograničenja uvedenih zbog bolesti COVID-19. Ruska invazija na Ukrajinu pogoršala je tu situaciju.

Očekuje se da će cijene energije ostati visoke zbog nesigurnosti na tržištu do koje je došlo zbog niza poremećaja u opskrbi plinom, koji se mogu objasniti samo namjernim pokušajem Rusije da energiju upotrijebi kao političko oružje. Daljnji prekidi u opskrbi EU-a ruskim plinom u nadolazećim tjednima ili mjesecima mogli bi dovesti do još viših cijena plina, što bi moglo utjecati na cijenu električne energije, razinu inflacije i njezin utjecaj na građane te ukupnu financijsku i makroekonomsku stabilnost EU-a.

Komisija je izrazito svjesna utjecaja koji nesigurnost u pogledu opskrbe plinom ima na tržište električne energije. U državama članicama u cijeloj Europi došlo je do naglog porasta cijena električne energije povezanog s rastućim cijenama plina, što je dovelo do toga da je plin zamijenio ugljen kao gorivo koje utječe na određivanje graničnih cijena. Istodobno, posljednjih mjeseci dostupnost proizvodnje električne energije u EU-u bila je ispod uobičajenih razina zbog povećanja radova na održavanju elektrana, smanjenja proizvodnje hidroelektrana i zatvaranja nekih starijih elektrana.

Usporedno s tim, rekordne temperature ovog ljeta povećale su potražnju za energijom za hlađenje i stvorile dodatni pritisak na proizvodnju električne energije. Ekstremni vremenski uvjeti stoga su pridonijeli manjku energije i visokim cijenama energije, što predstavlja opterećenje za potrošače i industriju te usporava gospodarski oporavak. Dodatni pritisak potražnje na cijene energije i hrane pojačava globalne inflacijske pritiske, čime se smanjuje kupovna moć kućanstava i gospodarstva u cjelini.

Dramatičan porast cijena električne energije kojemu svjedočimo stvara pritisak na kućanstva te mala i srednja poduzeća i industriju, što stvara rizik od većih društvenih i gospodarskih problema. Iako ranjivi kupci i oni pogođeni energetske siromaštvom snose najteže

posljedice, kao što je već bio slučaj prošle zime, visoke cijene sve više utječu i na kućanstva te poduzeća sa srednjim dohotkom. Postoji rizik da neće moći platiti svoje račune za energiju te da će morati izabrati između plaćanja energije i drugih osnovnih dobara ili, u slučaju poduzeća, između financijske održivosti i investicijskih planova.

Taj gospodarski kontekst zahtijeva brz i koordiniran odgovor na razini EU-a kako bi se ublažile poteškoće s kojima se potrošači suočavaju zbog visokih cijena, i to ne samo energetske siromašni i ranjivi potrošači, već i kućanstva i poduzeća sa srednjim dohotkom. Maloprodajne cijene električne energije u prosjeku su se povećale za gotovo polovinu u godini dana, u odnosu na srpanj 2021., a očekuje se da će se iznimno povećanje cijena nastaviti prije sljedeće sezone grijanja te se početi odražavati na većinu potrošača. Odgovor EU-a treba pažljivo i sveobuhvatno koordinirati. Protok električne energije mora i dalje biti neometan u cijeloj Europi kako bi države članice mogle izvoziti višak električne energije onima kojima je najpotrebnija. Ne smije se zanemariti uloga unutarnjeg energetskeg tržišta u ublažavanju posljedica trenutne energetske krize. ACER-ova ocjena modela veleprodajnog tržišta električne energije u EU-u¹ pokazala je da je prekogranična trgovina potrošačima 2021. donijela korist od 34 milijarde EUR, a istodobno je pridonijela ublažavanju nestabilnosti cijena te poboljšala sigurnost opskrbe i otpornost na cjenovne šokove u svakoj državi članici.

Unija je stoga suočena s izvanrednom situacijom. Trenutačni dosad nezabilježeni izazovi zahtijevaju uspostavu odgovarajućih, proporcionalnih i privremenih mjera koje treba poduzeti u duhu solidarnosti kako bi se zajedničkim djelovanjem riješile ozbiljne poteškoće u području energetike i prevladala energetska kriza.

Komisija stoga predlaže da se odmah uvede paket integriranih i međuovisnih mjera. Tim se mjerama, među ostalim, nastoji ublažiti učinak visokih cijena električne energije i zaštititi potrošače, a istodobno očuvati prednosti unutarnjeg tržišta i jednake uvjete. Mjerama se rješavaju različiti aspekti trenutne situacije te se dopunjuju i jačaju njihovi učinci i omogućuje jedinstven i koordiniran odgovor EU-a na krizu. Istodobno su u potpunosti u skladu s Komunikacijom od 8. ožujka 2022. naslovljenom „REPowerEU: zajedničko europsko djelovanje za povoljniju, sigurniju i održiviju energiju” i Komisijinim planom REPowerEU od 18. svibnja 2022., čiji je cilj što prije, a najkasnije do 2027., okončati ovisnosti Unije o ruskim fosilnim gorivima.

1

https://acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Publication/ACER's%2520Final%2520Assessment%2520of%2520the%2520EU%2520Wholesale%2520Electricity%2520Market%2520Design.pdf

Vrlo visoke cijene energije s kojima se trenutačno suočavaju potrošači stvaraju iznimno veliku financijsku dobit ne samo za proizvođače električne energije s nižim graničnim troškovima, već i za poduzeća u sektorima nafte, plina, ugljena i rafinerija. Ta dobit nije nastala zbog dodatnog angažmana ili ulaganja poduzeća, nego je prvenstveno posljedica povoljnih čimbenika na vanjskom tržištu nastalih zbog rata Rusije protiv Ukrajine. Visoke cijene energije stvaraju poteškoće za kućanstva i poduzeća u EU-u i povećavaju inflaciju, a nužne mjere potpore povećavaju javne rashode. Stoga je primjereno smanjiti potražnju za električnom energijom diljem EU-a kako bi se smanjila potreba za proizvodnjom električne energije u elektranama na plin i preraspodijeliti dio prihoda koje su ostvarila poduzeća u različitim energetske sektorima zbog tih iznimnih okolnosti kako bi se smanjile poteškoće s kojima se suočavaju potrošači energije i društvo općenito. Takva se preraspodjela može postići različitim instrumentima, ovisno o okolnostima u sektoru, kojima se ta sredstva stavljaju na raspolaganje potrošačima ili projektima za jačanje energetske autonomije Unije, pri čemu postoji i mogućnost da države članice dio doprinosa usmjere u sredstva Unije u duhu solidarnosti ili da ih upotrebljavaju u skladu sa sporazumima među državama članicama.

Nekoliko država članica već je donijelo ili trenutačno razmatra donošenje mjera preraspodjele. Međutim, uvođenjem mjera donesenih isključivo na nacionalnoj razini riskira se stvaranje nejednakih uvjeta za poduzeća koja posluju na energetske tržištu EU-a. Kako bi se stvorili jednaki uvjeti, Komisija predlaže dva komplementarna instrumenta kojima bi se obuhvatio cijeli energetske sektor: (a) mjeru koja je privremeno usmjerena na proizvođače električne energije i kojom se smanjuju njihovi prihodi i (b) mjeru kojom se privremeno uspostavlja solidarni doprinos na višak dobiti u sektoru fosilnih goriva, koji je obuhvaćen područjem primjene ove Uredbe. Primjenom mjere predložene u Uredbi smanjuju se prihodi proizvođača električne energije i tako se nastoji oponašati tržišni ishod koji bi proizvođači mogli očekivati da globalni lanci opskrbe funkcioniraju normalno, bez poremećaja u opskrbi plinom do kojih je došlo nakon invazije na Ukrajinu u veljači 2022. Nadalje, Komisija predlaže privremeni solidarni doprinos koji se primjenjuje na dobit poduzeća koja posluju u sektorima nafte, plina, ugljena i rafinerija, koja se znatno povećala u usporedbi s prethodnim godinama.

Države članice iskoristit će prihode od solidarnog doprinosa kako bi pružile potporu kućanstvima i poduzećima te ublažile posljedice visokih cijena energije. Prihode od te kratkoročne mjere trebale bi iskoristiti i za financiranje mjera za smanjenje potrošnje energije

i pružanje potpore industrijama, čime bi se dugoročno dodatno ojačala energetska autonomija Unije.

Te privremene mjere, kojima se višak prihoda i dobiti preraspodjeljuje radi potpore potrošačima, omogućuju potrošačima da iskoriste jeftiniju proizvodnju energije. Stoga se njima ne dovodi u pitanje i u skladu su s radom Europske komisije u području likvidnosti financijskih tržišta energije, Unijinim privremenim okvirom za državne potpore u kriznim situacijama, smanjenjem cijene plina i dugoročnim modelom tržišta najavljenim u komunikaciji o kratkoročnim intervencijama na tržištu energije i dugoročnim poboljšanjima modela tržišta električne energije, objavljenoj uz plan REPowerEU od 18. svibnja 2022. Predloženom Uredbom zadržavaju se koristi unutarnjeg tržišta električnom energijom u smislu učinkovitosti dispečiranja i sigurnosti opskrbe, a istodobno se smanjuje potražnja za električnom energijom i učinak visokih cijena plina na račune potrošača za električnu energiju.

2. INSTRUMENT ZA HITNE SLUČAJEVE U PODRUČJU ELEKTRIČNE ENERGIJE

Smanjenje potražnje za električnom energijom

Kao odgovor na povećane rizike koji nas čekaju sljedeće zime i potrebu za smanjenjem ukupne potražnje za električnom energijom, očuvanjem zaliha goriva za proizvodnju električne energije i poduzimanjem ciljanih mjera za smanjenje cijene električne energije u najskupljim satima, uredbom se u duhu solidarnosti utvrđuju dva cilja smanjenja potražnje za električnom energijom.

Prvim se od država članica zahtijeva da uspostave mjere za smanjenje ukupne potrošnje električne energije svih potrošača, uključujući one koji još nisu opremljeni pametnim mjernim sustavima ili uređajima koji omogućuju prilagodbu potrošnje tijekom dana. Mjere bi trebale biti dovoljno ambiciozne i mogle bi uključivati, primjerice, ciljane informativne i komunikacijske kampanje za potrošače. U tom bi pogledu one mogle služiti za pružanje ciljanih informacija potrošačima u cijeloj Uniji. Osim toga, kako bi se te mjere ciljano odnosile na sate kad je električna energija najskuplja, kad plin obično određuje graničnu cijenu, Komisija predlaže uvođenje obveznog cilja smanjenja bruto potrošnje električne energije od najmanje 5 % tijekom odabranih sati s najvišom cijenom koji obuhvaćaju najmanje 10 % sati svakog mjeseca u kojima se očekuju najviše cijene. Taj obvezni cilj rezultirao bi odabirom u prosjeku od tri do četiri sata tjedno, što bi obično odgovaralo satima vršnog opterećenja, ali može uključivati i sate u kojima se očekuje da će proizvodnja

električne energije iz obnovljivih izvora biti niska te da će za pokrivanje potražnje biti potrebna proizvodnja iz marginalnih elektrana. Kako bi se to uzelo u obzir, države članice imaju određenu diskreciju pri utvrđivanju tih sati. Obvezujući cilj posebno se odnosi na potrošače koji mogu osigurati fleksibilnost smanjenjem potražnje ili promjenom potražnje po satu. Države članice trebale bi moći slobodno odabrati odgovarajuće mjere za postizanje ciljeva smanjenja potražnje te bi posebno trebale razmotriti gospodarski učinkovite i tržišno utemeljene mjere kao što su dražbe ili natječajni postupci za upravljanje potrošnjom ili nepotrošenu električnu energiju. To može uključivati proširenje postojećih programa ili nacionalne poticaje za razvoj upravljanja potrošnjom. Može uključivati i financijske poticaje ili kompenzaciju sudionicima na tržištu u slučajevima kad se plaća za dodatnu nepotrošenu električnu energiju u satu u odnosu na očekivanu uobičajenu potrošnju bez natječaja. Uvođenjem i provedbom takvih mjera ne bi se trebala dovoditi u pitanje primjena pravila o državnim potporama.

Na temelju zabilježene proizvodnje po satu od siječnja do kolovoza 2022. zaključeno je da bi smanjenje od 5 % tijekom 10 % sati najveće potražnje za električnom energijom dovelo prosječnu potražnju tijekom tih sati na razinu prvih neodabranih vršnih sati. To bi stoga dovelo do smanjenja razlike u potrošnji po satu. Nadalje, budući da je plin općenito marginalna tehnologija u satima tijekom kojih je potražnja najveća, to ciljano smanjenje od 5 % može dovesti do smanjenja potrošnje plina koje se procjenjuje na oko 1,2 milijarde m³ u razdoblju od četiri mjeseca. To je oko 3,8 % potrošnje plina za električnu energiju u istom razdoblju. Novije studije² pokazuju da bi se iskorištavanjem trenutnog potencijala upravljanja potrošnjom mogao ispuniti obvezni cilj, što bi pozitivno utjecalo na cijene električne energije i količinu uštedenog plina.

Maksimalno dozvoljen prihod na tržištu za proizvodnju električne energije iz inframarginalnih tehnologija

Drugo, predloženom uredbom utvrđuje se pristup za povrat viška prihoda od proizvođača s nižim graničnim troškovima kao što su proizvođači energije iz obnovljivih izvora, nuklearne energije i lignita („inframarginalne tehnologije”) određivanjem *ex post* gornje granice prihoda po MWh proizvedene električne energije.

---

² *Study on the quantification of Demand Response (DR) benefits to electricity suppliers and consumers in Europe in 2030 on its way to achieve deep decarbonisation* (Studija o kvantifikaciji koristi od upravljanja potrošnjom za dobavljače i potrošače električne energije u Europi 2030. na putu prema postizanju dubinske dekarbonizacije), Compass Lexecon, siječanj 2021.; *Demand Side Flexibility potential contribution to 2023 gas reduction (Mogući doprinos fleksibilnosti u odnosu na potražnju za smanjenje plina 2023.)*, DNV, rujanj 2022.

Na tržištu za dan unaprijed cijene električne energije određuju se na temelju promjenjivog troška marginalne tehnologije, tj. posljednjeg i najskupljeg postrojenja potrebnog za zadovoljavanje potražnje (sustav graničnih cijena). S obzirom na to da su cijene električne energije na tržištu za dan unaprijed referentna točka za određivanje cijena električne energije u svim drugim vremenskim okvirima tržišta, tom se mjerom smanjuje učinak koji tehnologija na temelju koje se određuje granična cijena (obično ugljen, a danas često elektrane na plin) ima na prihode drugih proizvođača s nižim graničnim troškovima, kao što su većina obnovljivih izvora energije, nuklearna energija i lignit. Njome se oponašaju tržišni rezultati tih tehnologija koji bi se mogli očekivati da globalni lanci opskrbe funkcioniraju normalno i ne ovise o energiji koja se koristi kao oružje tako da se izazivaju poremećaji u opskrbi plinom. Tim pristupom na razini Unije, koji se temelji na načelu solidarnosti, veleprodajna tržišta električne energije funkcionirala bi i postizala ravnotežu kao i danas, čime bi se osiguralo da se energija iz najjeftinijih i najučinkovitijih elektrana diljem EU-a uvijek dispečira prva, a da se države članice mogu po potrebi osloniti na uvoz. Time se zadržava poticaj da tehnologije kao što su elektrane na ugljen i plin te postrojenja za skladištenje i upravljanje potrošnjom budu dostupne kad je to potrebno, čime bi se osigurao stabilan rad elektroenergetskog sustava tijekom zimske sezone 2022.–2023.

Razina maksimalno dozvoljenog prihoda na tržištu

Gornju granicu prihoda propisanu ovom Uredbom trebalo bi utvrditi na razini koja obuhvaća većinu inframarginalnih proizvođača u EU-u i kojom se izbjegava ugrožavanje dostupnosti i profitabilnosti postojećih postrojenja i budućih odluka o ulaganjima za novu inframarginalnu proizvodnju.

Iako se povremene i kratkoročne visoke cijene mogu smatrati uobičajenima za tržište električne energije i nekim ulagačima mogu biti korisne za povrat ulaganja u proizvodnju, ekstremno i trajno povećanje cijena od veljače 2022. znatno se razlikuje od uobičajenog stanja na tržištu s povremenim visokim cijenama ili dugoročnijih promjena cijena povezanih s gospodarskim ciklusima.

To je posebno važno za odluke o ulaganjima u proizvodnju iz obnovljivih izvora, koje su ključne za postizanje ciljeva Unije u pogledu dekarbonizacije. Kako se ne bi ugrozila procjena profitabilnosti pri donošenju odluka o ulaganju, gornja granica stoga ne bi trebala biti niža od očekivanja sudionika na tržištu u pogledu prosječne razine cijena električne energije u satima tijekom kojih je potražnja za električnom energijom bila na najvišoj razini prije ruske invazije

na Ukrajinu. Prosječne očekivane tržišne cijene za vršne sate bile su dosljedno i znatno niže od 180 EUR/MWh tijekom proteklih desetljeća, unatoč razlikama u cijenama među regijama Unije. Nadalje, simulacije koje se temelje na zabilježenim cijenama od siječnja do kolovoza 2022. pokazuju da bi gornja granica od 180 EUR/MWh dovela do stabilizacije prosječnog prihoda na oko 150 EUR/MWh. Ta je prosječna razina prihoda stalno viša od trenutanih ukupnih srednjih troškova proizvodnje energije (LCOE) za inframarginalne tehnologije na koje se odnosi primjena gornje granice prihoda³, čime se proizvođačima na koje se primjenjuje omogućuje da pokriju svoja ulaganja i operativne troškove. Gornja granica stoga ne bi smjela utjecati na ulaganje u nove inframarginalne kapacitete. Stoga Komisija predlaže da se gornja granica prihoda utvrdi na 180 EUR/MWh, što uključuje potrebnu sigurnosnu maržu.

Ta gornja granica trebala bi biti ograničena na prihode na tržištu umjesto da obuhvaća ukupne prihode od proizvodnje (uključujući, na primjer, one koji proizlaze iz programa potpore) kako bi se izbjegao znatan utjecaj na početnu očekivanu profitabilnost projekta.

Jedinstvena gornja granica prihoda u cijeloj Uniji potrebna je kako bi se očuvalo funkcioniranje unutarnjeg tržišta električnom energijom jer bi se time održalo tržišno natjecanje utemeljeno na cijenama među proizvođačima električne energije proizvedene različitim tehnologijama, posebno kad je riječ o obnovljivim izvorima energije. Budući da će se gornja granica primjenjivati na prihode po MWh proizvedene električne energije, to neće utjecati na formiranje cijena na veleprodajnim tržištima električne energije. Elektrane će i dalje dispečirati energiju na temelju svoje učinkovitosti, pri čemu će se prvo dispečirati energija iz elektrana s nižim graničnim troškovima, a to neće utjecati na prekograničnu trgovinu električnom energijom.

Države članice morat će uspostaviti odgovarajuće postupke za povrat viška prihoda od proizvođača jer se gornja granica prihoda može primijeniti u trenutku namire transakcija ili, ako to nije moguće, nakon toga. To ovisi o razlikama u načinu funkcioniranja veleprodajnih tržišta električne energije u različitim vremenskim okvirima i načinu na koji su organizirana u državama članicama.

Područje primjene gornje granice

Maksimalno dozvoljen prihod na tržištu primjenjivao bi se na prihode od prodaje električne energije svih inframarginalnih proizvođača kako je definirano u Uredbi i obuhvatio sve

---

³ *Energy costs, taxes and the impact of government interventions on investments: final report* (Troškovi energije, porezi i utjecaj državnih intervencija na ulaganja: završno izvješće), Trinomics, listopad 2020.

tržišne vremenske okvire, bez obzira na to trguje li se električnom energijom bilateralno (izvanburzovno) ili na centraliziranim tržištima. Ako bi se gornja granica primjenjivala samo na određene vremenske okvire ili samo na burze i druga organizirana tržišta, inframarginalni proizvođači mogli bi imati poticaj za trgovanje električnom energijom u vremenskim okvirima i na tržištima koji nisu obuhvaćeni mjerom. S druge strane, predloženom širokom primjenom gornje granice prihoda očuvali bi se poticaji za sklapanje dugoročnih ugovora o kupnji energije, koji su ključni za zaštitu potrošača od nestabilnosti cijena i važan alat za poticanje ulaganja u inframarginalne tehnologije, posebno obnovljive izvore energije. S obzirom na to da gornja granica prihoda ne utječe na formiranje cijena, bilo bi u interesu potrošača da sklope dugoročne ugovore o kupnji električne energije koji im omogućuju izravnu korist od cijena nižih od onih zabilježenih na tržištu.

Gornja granica prihoda odredit će se po MWh proizvedene električne energije. Bez obzira na oblik ugovora na temelju kojeg se može odvijati trgovina električnom energijom, gornja granica trebala bi se primjenjivati samo na ostvarene prihode na tržištu. To je potrebno kako bi se izbjeglo usmjeravanje na proizvođače koji zapravo nemaju koristi od trenutanih visokih cijena električne energije jer su svoje prihode zaštitili od fluktuacija na veleprodajnom tržištu električne energije po cijeni nižoj od gornje granice. Stoga, u mjeri u kojoj postojeće ili buduće ugovorne obveze, kao što su ugovori o kupnji obnovljive energije i druge vrste ugovora o kupnji električne energije ili terminskih ugovora, dovode do prihoda na tržištu od proizvodnje električne energije ispod gornje granice, ne bi bile obuhvaćene primjenom gornje granice.

Definicija relevantnih inframarginalnih tehnologija

Gornja granica prihoda primjenjuje se na prihode na tržištu od prodaje električne energije proizvedene tehnologijama čiji su granični troškovi niži od gornje granice, kao što su vjetar, solarna energija, geotermalna energija, nuklearna energija, biomasa, nafta i proizvodi povezani s naftom, hidroenergetska postrojenja bez spremnika itd.

Međutim, razina maksimalno dozvoljenog prihoda na tržištu ne bi se trebala primjenjivati na tehnologije kod kojih troškovi ulaznog goriva dovode do točke pokrića iznad gornje granice jer bi se time ugrozile te djelatnosti i, u konačnici, sigurnost opskrbe. To je, na primjer, slučaj u elektranama na plin i ugljen. Od početka invazije na Ukrajinu cijena prirodnog plina i ugljena naglo je porasla⁴, što je dovelo do izjednačenja cijene proizvodnje iznad gornje

---

⁴ Cijena prirodnog plina narasla je na više od 200 EUR/MWh, a cijena ugljena na više od 300 EUR/MWh.

granice. Kad bi se gornja granica prihoda odnosila na elektrane na plin i ugljen, one ne bi mogle pokriti svoje operativne troškove i bile bi izgurane iz tog sektora.

U skladu s ciljevima komunikacije o planu REPowerEU primjena gornje granice ne bi trebala onemogućivati poticaje za ulaganja u tehnologije za fleksibilnu proizvodnju (npr. odgovor na potražnju i sve vrste skladištenja) i proizvodnju električne energije iz izvora koji su izravna konkurencija plinu i elektranama na plin. U skladu s tim, gornja granica ne bi se trebala primjenjivati na elektrane koje upotrebljavaju biometan.

To je potrebno kako bi se očuvali poticaji za te tehnologije i vrste proizvodnje da bi se smanjila potrošnja plina, kako je istaknuto u komunikaciji o planu RePowerEU.

Kako bi se očuvali poticaji za razvoj inovativnih tehnologija, gornja granica prihoda ne bi se trebala primjenjivati na demonstracijske projekte. U praksi je to već obično slučaj jer je naknada za demonstracijske projekte obično utvrđena na tržištu (npr. fiksni prihodi s pomoću ugovora o otkupu sa zajamčenim cijenama).

U nekim državama članicama prihodi koje ostvare neki proizvođači već su ograničeni državnim mjerama. Stoga ti proizvođači nemaju koristi od povećanih prihoda koji proizlaze iz nedavnog porasta cijena električne energije. Stoga gornju granicu ne bi trebalo primjenjivati na postojeće proizvođače na koje se odnose te vrste državnih mjera.

Kako bi se izbjeglo prekomjerno administrativno opterećenje i osigurala učinkovita primjena predložene mjere, državama članicama trebalo bi dopustiti da gornju granicu prihoda ne primjenjuju na proizvođače električne energije iz postrojenja kapaciteta manjeg od 20 kW.

Preraspodjela krajnjim kupcima

Višak prihoda koji proizlazi iz primjene gornje granice usmjerava se na krajnje kupce električne energije. To uključuje sve kupce električne energije za vlastitu potrošnju. Pri odabiru subjekata na koje se odnosi preraspodjela države članice trebale bi se u najvećoj mogućoj mjeri usmjeriti na krajnje kupce, bilo privatne ili komercijalne, na koje najviše utječu visoke cijene električne energije. Raspodjelom viška prihoda kako je utvrđeno u ovom instrumentu ne dovodi se u pitanje primjena članaka 107. i 108. UFEU-a.

Rješavanje poteškoća s kojima se suočavaju potrošači

Naposljetku, ovaj prijedlog sadržava ključne odredbe za rješavanje poteškoća s kojima se potrošači suočavaju zbog vrlo visokih cijena energije. Zbog trenutne krize dovedeno je u pitanje osiguravanje odgovarajuće potpore kako bi kućanstva i dalje imala pristup potrebnj

energiji, a da se pritom ne dovede u pitanje poticaj za uštedu energije. Treba poći od prepoznavanja svih rizika s kojim se suočavaju kućanstva, uključujući kućanstva sa srednjim dohotkom, i potreba za mjerama potpore na nacionalnoj razini.

Države članice već su uvele širok raspon mjera potpore, uključujući neke koje se temelje na paketu mjera. One su uključivale izravnu dohodovnu potporu, smanjenje poreza te namete i rabate na račune za energiju, kao i mjere za potporu energetske učinkovitosti i proizvodnji energije iz obnovljivih izvora na licu mjesta. Države članice intervenirale su i u određivanju cijena opskrbe električnom energijom, odnosno reguliranju cijena za krajnje potrošače.

Svi ti alati i dalje će biti važni. Države članice trebale bi moći odabrati one koji najbolje odgovaraju njihovim okolnostima. U mjeri u kojoj je to moguće potpora potrošačima morat će dovesti i do smanjenja potražnje. Međutim, također je važno uzeti u obzir to da su se neki potrošači možda već približili minimalnoj osnovnoj razini potrošnje koja je nužna za njihovu dobrobit.

Komisija je u komunikaciji REPowerEU: zajedničko europsko djelovanje za povoljniju, sigurniju i održiviju energiju⁵ dala smjernice o državnim intervencijama u određivanje cijena opskrbe električnom energijom tako da one koriste potrošačima tijekom ove krize i dugoročno jačaju tržišno natjecanje u korist potrošača. Međutim, u skladu s Direktivom (EU) 2019/944 takve intervencije u određivanje cijena ne mogu se odnositi na mala i srednja poduzeća i ne smiju biti niže od troškova.

Pravo potrošača da odaberu dobavljača energije koji im nudi najbolju cijenu i uslugu temelj je unutarnjeg tržišta električnom energijom. Tržišno natjecanje koje iz toga proizlazi utjecalo je na smanjenje cijena i povećanje izbora jer se potrošači više nisu morali oslanjati na postojeće monopoliste. Tržišno natjecanje te izbor opskrbljivača i ponuda također će biti ključan dio provedbe europskog zelenog plana jer potrošačima omogućuju da imaju koristi od unutarnjeg tržišta električne energije i pridonose postizanju ciljeva Unije u pogledu energetske učinkovitosti i energije iz obnovljivih izvora.

Kako je navedeno u komunikaciji o kratkoročnim intervencijama na tržištu energije i dugoročnim poboljšanjima modela tržišta električne energije, Komisija smatra da bi s obzirom na trenutno stanje moglo biti prihvatljivo proširiti regulaciju cijena na mala i srednja poduzeća (MSP-ove). S obzirom na to da se zakonodavstvom EU-a u području energetike ne predviđa poseban okvir za te potrošače, omogućavanje državama članicama da

---

⁵ COM(2022) 108 final.

prošire intervencije u određivanju cijena u obliku reguliranih cijena na mala i srednja poduzeća tijekom ove krize bilo bi dodatni alat za upravljanje njezinim posljedicama. Taj pristup odražava činjenicu da trenutačna situacija na energetsom tržištu s visokim i nestabilnim veleprodajnim cijenama plina i električne energije može ograničavati tržišno natjecanje i štetiti kupcima u segmentu MSP-ova. Međutim, takva bi mogućnost trebala uključivati poticaj za smanjenje potrošnje i stoga biti ograničena na 80 % njihove povijesne potrošnje.

Javne intervencije u određivanju cijena električne energije ispod troškova mogle bi nekim državama članicama omogućiti izravno ublažavanje učinka krize na potrošače. Međutim, takve mjere znatno utječu i na funkcioniranje tržišnog natjecanja na maloprodajnom tržištu, inovacije i poticaj za smanjenje potražnje. Zato ih, čak i kao hitnu mjeru, treba popratiti zaštitnim mjerama kako bi se osiguralo nediskriminirajuće postupanje prema dobavljačima i poticanje smanjenja potražnje.

Osiguravanje da unutarnje tržište električnom energijom državama članicama pruži alate i fleksibilnost potrebne da bi odgovorile na krizu neophodan je element potrebne solidarnosti. Međutim, države članice trebale bi odlučiti hoće li koristiti te mogućnosti jer su one najkompetentnije da procijene učinkovitost takvih mjera, posebno u usporedbi s drugim alatima, i njihovu usklađenost s potrebom da se potpora usmjeri tamo gdje je najpotrebnija.

3. SOLIDARNI DOPRINOS

Od ekstremnih povećanja cijena zbog trenutačne situacije na tržištu korist imaju poduzeća koja proizvode električnu energiju, no i sektor fosilnih goriva, koji ostvaruje dobit koja nadilazi dobit od uobičajenih poslovnih djelatnosti. Vrtoglavo povećanje cijena energije i električne energije znatno opterećuje javna tijela, potrošače i poduzeća te je potrebno intervenirati kako bi se izbjegle neodržive cijene, što bi dovelo do daleko većih i potencijalno štetnih društvenih i gospodarskih posljedica. Ta kretanja zahtijevaju zajednički odgovor na razini Unije. Čelnici EU-a i Komisija stoga su utvrdili da je potrebno hitno donijeti dodatne mjere za ublažavanje učinka tih događaja na građane i gospodarske subjekte EU-a te sprečavanje još ozbiljnije krize.

Kako bi se osigurala financijska sredstva za mjere koje su potrebne za reagiranje na trenutačnu kriznu situaciju koja je pogodila kućanstva i poduzeća, subjekti koji ostvaruju višak dobiti moraju pridonijeti jednim njegovim dijelom u duhu solidarnosti.

Ovom se Uredbom uvodi solidarni doprinos za industriju fosilnih goriva primjenjiv u svim državama članicama. Taj solidarni doprinos izvanredna je i privremena mjera primjerena trenutačnoj situaciji koju bi države članice poduzele u duhu solidarnosti kako bi ublažile izravne gospodarske učinke vrtoglavog rasta cijena energije na proračune javnih tijela, potrošače i poduzeća diljem Unije.

Uvođenjem privremenog solidarnog doprinosa osigurat će se da i ti sektori daju svoj doprinos, razmjerno dobiti ostvarenoj zbog krizne situacije. Doprinosi će biti koncipirani tako da osiguraju dostatna sredstva za financiranje ulaganja potrebnih za energetske tranziciju i nove tehnologije, među ostalim na razini EU-a.

U tu se svrhu ovim prijedlogom uspostavlja mjera koja se sastoji od privremenog solidarnog doprinosa na temelju oporezivog viška dobiti koju su u fiskalnoj godini 2022. ostvarila poduzeća i stalne poslovne jedinice koji posluju samo u sektorima nafte, plina, ugljena i rafinerija, a proporcionalna je i primjerena trenutačnoj socioekonomskoj situaciji. Doprinosom će se financirati mjere za ublažavanje trenutačne krize u duhu solidarnosti među državama članicama. Mjerom će se omogućiti preraspodjela resursa i financijska potpora kućanstvima i poduzećima kako bi se ublažili učinci trajno visokih cijena energije, smanjila potrošnja energije te pružila potpora energetske intenzivnim industrijama koje su usmjerene na obnovljive izvore energije ili energetske učinkovitost te postigla energetska autonomija Unije, od čega će koristiti imati sve države članice. Nadalje, trenutačni poremećaj u opskrbi plinom i posljedični učinci na cijene plina i električne energije te veća potražnja za energijom zbog rekordnih ljetnih temperatura u kombinaciji sa smanjenom dostupnošću određenih proizvođača električne energije ozbiljna su poteškoća u opskrbi određenim proizvodom, u ovom slučaju energijom. Tom će se mjerom pridonijeti daljnjem neometanom funkcioniranju unutarnjeg tržišta i osiguravanju potrebne solidarnosti među državama članicama. Raspodjelom viška dobiti, kako je utvrđeno u ovom instrumentu, ne dovodi se u pitanje primjena članaka 107. i 108. UFEU-a.

4. DOSLJEDNOST S POSTOJEĆIM ODREDBAMA POLITIKE U TOM PODRUČJU

Predloženim instrumentom utvrđuju se privremene, proporcionalne i izvanredne mjere. Njime se dopunjuju postojeće relevantne inicijative i zakonodavstvo EU-a te se nadopunjuju inicijative koje je Komisija već osmislila kako bi odgovorila na trenutačnu krizu na energetskim tržištima. On logično proizlazi iz postojećih inicijativa, kao što su paket mjera za

cijene energije⁶⁷ donesen 13. listopada 2021. i plan REPowerEU od 18. svibnja 2022., koji sadržava popis mjera kojima se države članice mogu koristiti kako bi pomogle potrošačima i kojima se dopunjuje inicijativa „Štednja plina za sigurnu zimu”.

Osim toga, elementima za smanjenje potražnje iz predložene uredbe poduprijet će se nedavno donesena Uredba (EU) 2022/1032⁸ o skladištenju tako što će se smanjiti potreba za proizvodnjom električne energije iz plina, čime će se državama članicama pomoći da očuvaju zalihu plina prikupljenu na temelju obveze skladištenja i zaštite opskrbu tijekom zime 2022./2023.

Proširenje područja primjene državnih intervencija u skladu s mjerama predloženima u Uredbi opravdano je zbog ozbiljnosti trenutne situacije na tržištima električne energije.

Predložena inicijativa odgovor je na povećano opterećenje zbog maloprodajnih cijena, koje osjećaju svi potrošači električne energije, te na potrebu za smanjenjem potražnje i štednjom plina ove zime zbog ruskog rata protiv Ukrajine.

S obzirom na strukturu predložene inicijative, posebno na razinu i privremenu prirodu predloženog maksimalno dozvoljenog prihoda na tržištu za proizvodnju električne energije iz inframarginalnih tehnologija, Komisija smatra da je prijedlog u skladu s ciljevima europskog propisa o klimi.

5. DOSLJEDNOST U ODNOSU NA DRUGE POLITIKE UNIJE

Prijedlog je izvanredna mjera koja se treba primjenjivati na ograničeno vrijeme i koja je u skladu sa širim skupom inicijativa za jačanje energetske otpornosti Unije i ublažavanje rizika ili učinka mogućih kriznih situacija. Njime se čuva funkcioniranje unutarnjeg tržišta i ne ugrožava njegov integritet jer je funkcioniranje prekograničnih energetske tržišta ključno za sigurnost opskrbe tijekom nestašice. Usklađenje smanjenje potražnje za električnom energijom u skladu je i s ambicijama Komisije u okviru zelenog plana te slijedi načela i ciljeve navedene u inicijativi „Štednja plina za sigurnu zimu”. Naposljetku, prijedlog je u skladu s načelima zaštite potrošača te mu je cilj osigurati pristupačne cijene energije za potrošače u cijelom EU-u.

---

⁶ COM(2021) 660 final od 13. listopada 2021.: Suočavanje s rastom cijena energije: paket mjera za djelovanje i potporu.

⁷ COM(2022) 236 final.

⁸ Uredba (EU) 2022/1032 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. lipnja 2022. o izmjeni uredbi (EU) 2017/1938 i (EZ) br. 715/2009 u pogledu skladištenja plina, SL L 173/17 od 30. lipnja 2022.

6. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

Pravna osnova

Pravna je osnova za ovaj instrument članak 122. stavak 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije („UFEU”).

Trenutačni poremećaj u opskrbi plinom i posljedični učinci na cijene plina i električne energije te veća potražnja za energijom zbog rekordnih ljetnih temperatura u kombinaciji sa smanjenom dostupnošću određenih proizvođača električne energije ozbiljna su poteškoća u opskrbi određenim proizvodom, u ovom slučaju energijom, u skladu s člankom 122. UFEU-a. Vrtoglavo povećanje cijena električne energije znatno opterećuje potrošače i poduzeća, a ako se ne poduzmu nikakve mjere, one bi mogle postati neodržive, što bi moglo imati znatne šire socijalne i gospodarske posljedice. Čelnici EU-a i Komisija utvrdili su hitnu potrebu za uvođenjem dodatnih mjera radi ublažavanja učinka na građane EU-a i bolje pripremljenosti za nadolazeću zimu.

Privremene mjere u skladu s predloženom Uredbom utjelovljuju načelo solidarnosti u području energetike i državama članicama omogućuju koordinirani pristup zaštiti potrošača, a da pritom ne ugrožavaju funkcioniranje unutarnjeg tržišta električnom energijom.

Kako bi se izbjegli znatni poremećaji na unutarnjem tržištu i u lancima opskrbe, čime bi se mogao povećati rizik za sigurnost opskrbe ove zime, ključno je da sve države članice što prije počnu djelovati zajednički i u duhu solidarnosti. Trenutačna kriza negativno je utjecala na sve države članice, ali nisu sve jednako financijski sposobne pružiti potporu potrošačima. To može dovesti do toga da neke države članice pružaju potporu potrošačima, dok si druge to možda ne mogu priuštiti ili mogu oklijevati intervenirati mjerama koje bi mogle negativno utjecati na unutarnje tržište električnom energijom.

Koordinirani koraci za smanjenje potražnje i preraspodjelu viška prihoda potrošačima u poteškoćama najbolji su način za svladavanje izazova uoči ove zime. Koordiniranjem smanjenja potražnje, očuvanjem mogućnosti uvoza električne energije kad je to potrebno i upotrebom viška prihoda za pružanje potpore potrošačima države članice moći će pružiti bolju potporu potrošačima i poduzećima, čime će se ublažiti učinak inflacije na cijelo gospodarstvo i ojačati otpornost unutarnjeg tržišta EU-a. Koordinirano djelovanje potrebno je i kako bi se poboljšala solventnost građana i poduzeća, čime bi se ublažio učinak inflacije na cjelokupno gospodarstvo Unije. Teret bi se trebao raspodijeliti među svim državama

članicama te bi sve države članice trebale doprinositi zajedničkim nastojanjima da se pruži potpora kupcima kako bi se izbjeglo ugrožavanje načela jedinstvenog tržišta.

Iako su države članice različito pogođene utjecajem nestašice plina na cijene električne energije, sve države članice moraju se obvezati na tu mjeru kako bi ujednačeno smanjile svoju potrošnju električne energije. Koordiniranim nastojanjima na razini EU-a za smanjenje potražnje za električnom energijom diljem EU-a smanjit će se ukupna potrošnja električne energije u cijeloj Uniji, što će dovesti do sniženja veleprodajnih cijena električne energije i, posljedično, nižih cijena za potrošače. Manja potražnja za električnom energijom tijekom vršnih razdoblja također će dovesti do smanjene potrebe za elektranama na plin jer će ukupna potražnja za električnom energijom biti manja. Takvim koordiniranim odgovorom iskoristit će se potencijal uštede električne energije u EU-u, što ne bi bilo moguće u istoj mjeri bez koordiniranog djelovanja svih država članica na razini EU-a. Sve države članice pridonijet će zajedničkom nastojanju da se smanje cijene i spriječe rizici za sigurnost opskrbe. Budući da su na unutarnjem tržištu električnom energijom elektroenergetski sustavi država članica integrirani do visokog stupnja, mjera može biti učinkovita samo ako sve države članice pridonesu smanjenju potražnje.

Isto tako, državama članicama će se, na temelju solidarnosti među njima, s pomoću ujednačene razine maksimalno dozvoljenog prihoda od tehnologija inframarginalne proizvodnje osigurati prihodi za financiranje mjera potpore krajnjim kupcima električne energije, uz istodobno očuvanje cjenovnih signala na tržištima širom Europe i prekogranične trgovine. Stoga će osigurati da električna energija u Europi i dalje teče tamo gdje je najpotrebnija i da se jeftino proizvedena električna energija izvozi u države članice u kojima je proizvodnja električne energije skuplja. Takvim koordiniranim naporima država članica stoga se utvrđuje načelo energetske solidarnosti između država članica i građana Unije.

Nadalje, ta je mjera kompatibilna s trenutačnim načinom trgovanja i određivanja cijena električne energije u cijeloj Europi, čime se osigurava da trgovina energijom i dijeljenje energije ostanu nepromijenjeni, da se države članice mogu i dalje oslanjati na uvoz od svojih susjeda te da su države članice s manjom domaćom proizvodnjom i ograničenim prirodnim resursima zaštićenije od poremećaja u opskrbi. Stoga je opravdano da se predloženi instrument temelji na članku 122. stavku 1. UFEU-a.

Ekstremno povećanje cijena dovelo je do situacije u kojoj plaćanje računa mnogim kućanstvima predstavlja velik izazov, a cijene usto predstavljaju ozbiljan rizik za gospodarstvo. Budući da postojećim regulatornim okvirom nisu predviđeni problemi ovih

razmjera, primjereno je dopustiti državne intervencije u maloprodajne cijene i za mala i srednja poduzeća te, pod određenim uvjetima, intervencije kojima se cijene smanjuju na razinu nižu od troškova dobavljača energije za kućanstva i MSP-ove.

No u različitim državama članicama nestašica plina različito utječe na cijene električne energije i mogućnosti financiranja mjera potpore iz državnog proračuna. Stoga su u nekim dijelovima Unije učinci krize nerazmjerni te kupci nemaju pristup energiji koja im je potrebna jer se opskrbljivači povlače s tržišta. Bez predloženih mjera postoji rizik da bi samo države članice s odgovarajućim fiskalnim manevarskim prostorom mogle imati resurse za zaštitu tih kupaca i dobavljača, što bi dovelo do ozbiljnih poremećaja na unutarnjem tržištu. Ujednačena obveza prijenosa viška prihoda na krajnje potrošače, koja proizlazi iz predložene uredbe, osigurat će da, u načelu, sve države članice mogu zaštititi svoje kupce i upotrebljavati ta dodatna sredstva za istu svrhu. Pozitivan učinak na cijene energije pozitivno će utjecati na međusobno povezano tržište EU-a te će također pridonijeti smanjenju stope inflacije. Stoga će u međusobno povezanom gospodarstvu Unije nacionalne mjere imati pozitivan učinak i u drugim državama članicama.

Potrebno je da države članice zajednički uvedu koordinirani privremeni solidarni doprinos na temelju oporezivog viška dobiti koji su u fiskalnoj godini 2022. ostvarila poduzeća i stalne poslovne jedinice iz EU-a u sektorima nafte, plina, ugljena i rafinerija u Uniji uređen zajedničkim okvirom kako bi se pomoglo u zaštiti potrošača i poduzeća od vrtoglavog rasta cijena energije u cijeloj Uniji te istodobno očuvalo neometano funkcioniranje unutarnjeg tržišta i osigurala potrebna solidarnost među državama članicama. Stoga je opravdano da se predloženi instrument temelji na članku 122. stavku 1. UFEU-a. Uvođenjem solidarnog doprinosa dodaje se element pravednosti paketu mjera koji će se donijeti u kontekstu hitne intervencije u području energetike.

Ovim se prijedlogom stoga osigurava koordinacija među svim državama članicama. U njemu se odražava načelo energetske solidarnosti, koje je Sud nedavno potvrdio kao temeljno načelo prava EU-a.⁹

Supsidijarnost (za neisključivu nadležnost)

Mjere planirane u okviru ove inicijative u potpunosti su u skladu s načelom supsidijarnosti. Zbog velike nesigurnosti na tržištu električne energije u Uniji i posljedičnih izvanredno visokih cijena uzrokovanih ruskom politikom korištenja plina kao oružja potrebno je djelovati

---

⁹ Presuda u predmetu C-848/19 P (Njemačka protiv Poljske).

na razini Unije. Koordinirani pristup koji podrazumijeva smanjenje potražnje za električnom energijom na razini Unije, u duhu solidarnosti, potreban je kako bi se smanjio rizik od mogućih velikih poremećaja tijekom zimskih mjeseci, kad će se povećati potrošnja električne energije i njezina proizvodnja iz plina.

S obzirom na novu prirodu krize opskrbe plinom i ulogu plina kao ključne tehnologije za zadovoljavanje potražnje za električnom energijom opravdano je i djelovanje na razini Unije u pogledu tržišta električnom energijom. Države članice moraju se moći osloniti na uvoz ako i kad je to potrebno ove zime, što naglašava važnost unutarnjeg tržišta električnom energijom. Struja mora nastaviti teći u cijeloj Europi kako kriza visokih cijena ne bi postala kriza sigurnosti opskrbe. Međutim, ona mora biti cjenovno pristupačna te je potrebno riješiti problem nerazmjernih učinaka na račune potrošača za električnu energiju. Kako bi elektroenergetski sustav te prekogranična trgovina i ulaganja nastavili funkcionirati, zajednički pristup ograničavanju prihoda za inframarginalne tehnologije razuman je, primjeren i proporcionalan.

Kad je riječ o električnoj energiji, ovim se prijedlogom utvrđuje konačni rezultat koji se treba postići mjerama, odnosno utvrđuju se mjere za smanjenje potražnje i pravno obvezujuće obveze u pogledu smanjenja energije kad su cijene električne energije na najvišoj razini te se ograničavaju prihodi od inframarginalnih tehnologija. Istodobno se državama članicama daje potpuna autonomija u odabiru najučinkovitijih sredstava za ispunjavanje tih obveza u skladu s njihovim nacionalnim posebnostima te im se pruža više mogućnosti da interveniraju u regulaciju cijena. Konkretnije:

- Kad je riječ o smanjenju potražnje za električnom energijom, predloženom Uredbom utvrđuju se obvezujući ciljevi koje treba postići, a na državama članicama je da izaberu način na koji će postići te ciljeve.
- Kad je riječ o gornjoj granici prihoda za financiranje potpore potrošačima, predloženom uredbom utvrđuje se jedinstvena gornja granica koja se primjenjuje u Uniji. Međutim, države članice zadržavaju pravo uvođenja dodatnih ograničenja, pod uvjetom da su proporcionalna, ne narušavaju funkcioniranje veleprodajnih tržišta električne energije, osiguravaju da su troškovi ulaganja pokriveni, ne ugrožavaju signale za ulaganja i da su u skladu s pravom Unije. Višak prihoda upotrijebit će se za potporu potrošačima, ali države članice moći će potpuno samostalno odabrati način na koji će osigurati da višak prihoda stigne do potrošača.
- Kad je riječ o mjerama javne intervencije u maloprodajne cijene, predloženom Uredbom zapravo se proširuje područje primjene država članica za poduzimanje takvih mjera u odnosu na postojeći zakonodavni okvir na razini Unije, što je u skladu s načelom supsidijarnosti.

Kad je riječ o sektoru fosilnih goriva, privremenim solidarnim doprinosom uvodi se okvir kojim se uređuje solidarni doprinos na europskoj razini kako bi se riješio izazov s kojim se suočavaju sve države članice, a koji one trenutačno rješavaju na različite načine. Riječ je o zajedničkoj inicijativi na razini Unije, koja podrazumijeva obvezno uvođenje solidarnog doprinosa u svakoj državi članici za određena poduzeća i stalne poslovne jedinice koje uglavnom djeluju u sektorima nafte, plina, ugljena i rafinerija. Države članice ne mogu same riješiti taj problem na odgovarajući način.

Solidarni doprinos uveden ovom Uredbom povećat će prihode državnog proračuna i državama članicama omogućiti financiranje mjera za smanjenje opterećenja uzrokovanog visokim troškovima energije za potrošače, posebno ranjive osobe i poduzeća. Međutim, sve države članice nisu uvele takve mjere, a sadržaj već donesenih mjera razlikuje se među državama članicama.

Stoga će se obveznim solidarnim doprinosom na višak dobiti u skladu sa zajedničkim okvirom Unije osigurati odgovarajući jednaki uvjeti u cijeloj Uniji te da tijela svih država članica mogu iskoristiti prihode od tog viška dobiti, što bi im omogućilo da se lakše suoče s iznimnim vrtoglavim rastom cijena energije, što zahtijeva hitno djelovanje u svim državama članicama. Inicijativa EU-a imala bi dodanu vrijednost u usporedbi s pojedinačnim mjerama poduzetima na nacionalnoj razini.

Stoga se ova mjera, zbog svojeg opsega i učinaka, na bolji način može ostvariti na razini Unije te Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji.

Proporcionalnost

Inicijativa je u skladu s načelom proporcionalnosti. U okviru područja primjene članka 122. stavka 1. UFEU-a politička intervencija primjerena je gospodarskoj situaciji i proporcionalna veličini i prirodi utvrđenih problema te primjerena za postizanje postavljenih ciljeva.

S obzirom na geopolitičku situaciju bez presedana i nezanemarivu mogućnost da će građani ostati bez sredstava za život te prijetnju gospodarstvu EU-a, postoji jasna potreba za koordiniranim djelovanjem. Koordinirana nastojanja za smanjenje ukupne potrošnje električne energije i potrošnje električne energije u vršnim satima, ograničavanje prihoda inframarginalnih proizvođača električne energije i davanje većeg prostora državama članicama za javnu intervenciju u određivanju maloprodajnih cijena prikladni su načini za smanjenje postojećeg pritiska da se povećaju cijene električne energije na štetu potrošača.

Istodobno se ne mogu osmisliti druge, manje nametljive mjere kojima bi se taj cilj jednako učinkovito ostvario.

Predloženim solidarnim doprinosom poštuje se načelo proporcionalnosti jer se njime ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje ciljeva. Temelji se na osnovici i stopi za izračun, kojima se osigurava da dobit djelomično podliježe takvom doprinosu bez nepotrebnog onemogućivanja energetske poduzećima u sektorima nafte, plina, ugljena i rafinerija da taj višak dobiti iskoriste za buduća ulaganja ili osiguranje svoje održivosti. Zbog toga je stopa predložena u Uredbi ograničena na trećinu viška oporezive dobiti, nakon određivanja povećanja porezne osnovice. Međutim, kako bi se poštovala posebne okolnosti država članica, predložena stopa je minimalna stopa i države članice mogu primijeniti višu stopu ako to smatraju potrebnim.

Solidarni doprinos privremen je i ograničen na višak dobiti ostvaren u fiskalnoj godini 2022. te se primjenjuje samo na višak dobiti iz sektora nafte, plina, ugljena i rafinerija, a pritom se uzima u obzir neočekivana dobit ostvarena zbog nepredvidivih okolnosti. Države članice koje već imaju domaći namet ili porez koji premašuje predloženu stopu solidarnog doprinosa mogu nastaviti primjenjivati postojeću višu stopu kako bi se uzele u obzir nacionalne posebnosti zbog kojih su je uvele.

Stoga ovaj prijedlog ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje ciljeva koji su već utvrđeni postojećim instrumentom. Predložene mjere smatraju se proporcionalnima i u najvećoj se mogućoj mjeri temelje na postojećim inicijativama, koje su države članice podržale.

Odabir instrumenta

Uzimajući u obzir razmjere energetske krize, potencijal njezinih socijalnih, gospodarskih i financijskih učinaka te potrebu da se oni hitno ublaže, Komisija smatra da je primjereno donijeti uredbu općeg područja primjene koja se izravno i odmah primjenjuje. Tako bi se uspostavio brz i ujednačen mehanizam za suradnju na razini Unije.

7. SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENE UČINAKA

Savjetovanja s dionicima

Zbog politički osjetljive prirode prijedloga i hitnosti njegove pripreme kako bi ga Vijeće moglo na vrijeme donijeti nije bilo moguće provesti posebno savjetovanje s dionicima.

Međutim, Komisija namjerava surađivati s dionicima, posebno dionicima iz energetske intenzivne industrije, kako bi osigurala uspješnu provedbu ove Uredbe.

S obzirom na privremenu i hitnu prirodu mjera kojima se odgovara na kriznu situaciju, nije bilo moguće provesti procjenu učinka.

Temeljna prava

Nije utvrđen nikakav negativan utjecaj na temeljna prava. Mjere u okviru ovog instrumenta neće utjecati na prava kupaca koji su kategorizirani kao zaštićeni na temelju Uredbe (EU) 2017/1938, uključujući sve kupce iz kategorije kućanstvo. Nadalje, ograničavanjem prihoda i uvođenjem privremenog solidarnog doprinosa u predloženoj uredbi u potpunosti se uzima u obzir potreba za zaštitom legitimnih očekivanja i postojećih ulaganja te se stoga neće ugroziti pravo na vlasništvo nad zakonito stečenom imovinom i korištenje njome. Tim će se instrumentom državama članicama omogućiti da smanje rizike povezane s nestašicom plina i posljedičnim porastom cijena energije koji bi inače imao ozbiljne posljedice za gospodarstvo i društvo. Pružanjem naknade opskrbljivačima od kojih se zahtijeva prodaja električne energije po cijenama nižim od troškova osigurava se da se tim osobama ne uskraćuju njihova temeljna prava, iako se time ne dovodi u pitanje primjena pravila o državnim potporama.

8. UTJECAJ NA PRORAČUN

Za ovaj prijedlog nisu potrebna dodatna sredstva iz proračuna EU-a.

9. DRUGI ELEMENTI

Nije relevantno.

Prijedlog

UREDBE VIJEĆA

o hitnoj intervenciji za rješavanje problema visokih cijena energije

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 122. stavak 1.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

budući da:

- (1) Od rujna 2021. cijene na tržištima električne energije vrlo su visoke. Kako je ACER naveo u svojoj ocjeni modela veleprodajnog tržišta električne energije u EU-u iz travnja 2022.¹⁰, to je uglavnom posljedica visoke cijene plina, koji se upotrebljava kao ulazno gorivo za proizvodnju električne energije. Elektrane na prirodni plin često su potrebne kako bi se zadovoljila potražnja za električnom energijom kad je potražnja na najvećoj razini u danu ili kad količine električne energije proizvedene drugim tehnologijama kao što je nuklearna energija, hidroenergija ili promjenjivi obnovljivi izvori energije ne mogu pokriti potražnju. Eskalacija ruske vojne agresije na Ukrajinu, ugovornu stranku Energetske zajednice, od veljače 2022. dovela je do znatnog pada opskrbe plinom. Ruska invazija na Ukrajinu dovela je i do nesigurnosti u opskrbi drugim sirovinama, kao što su ugljen i sirova nafta, koji se upotrebljavaju u postrojenjima za proizvodnju električne energije. To je dovelo do znatnog dodatnog povećanja cijene električne energije i njezine nestabilnosti.
- (2) Nedavno znatno smanjenje isporuke plina i sve veći poremećaji u opskrbi plinom iz Rusije ukazuju na to da postoji znatan rizik od potpunog zaustavljanja opskrbe ruskim plinom u bliskoj budućnosti. Kako bi se povećala sigurnost opskrbe energijom u Uniji, Vijeće je donijelo Uredbu (EU) 2022/1369¹¹, kojom se predviđa dobrovoljno smanjenje potražnje za prirodnim plinom za 15 % ove zime i omogućuje Vijeću da proglasi uzbunjivanje na razini Unije u pogledu sigurnosti opskrbe, a u tom bi slučaju smanjenje potražnje za plinom postalo obvezno.
- (3) Istodobno, iznimno visoke temperature tijekom ljeta 2022. povećale su potražnju za električnom energijom za hlađenje, što je dovelo do veće potražnje za proizvodnjom električne energije, dok je istodobno proizvodnja električne energije iz određenih tehnologija bila znatno ispod povijesnih razina zbog tehničkih okolnosti i vremenskih uvjeta. To je uglavnom bila posljedica izvanredne suše koja je dovela do i. manjka u

¹⁰

https://acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Publication/ACER's%2520Final%2520Assessment%2520of%2520the%2520EU%2520Wholesale%2520Electricity%2520Market%2520Design.pdf

¹¹

Uredba (EU) 2022/1369 od 5. kolovoza 2022. o koordiniranim mjerama za smanjenje potražnje za plinom (SL L 206, 8.8.2022., str. 1.).

proizvodnji električne energije u nuklearnim elektranama u različitim državama članicama zbog nedostatka dostupne vode za hlađenje, ii. manjka proizvodnje iz hidroenergije i iii. niskog vodostaja velikih rijeka, što je negativno utjecalo na prijevoz sirovina koje se upotrebljavaju kao ulazno gorivo za proizvodnju. Ta dosad nezabilježena situacija znači da su količine električne energije proizvedene u elektranama na prirodni plin i dalje bile konstantno visoke, što je pridonijelo iznimno i neuobičajeno visokim veleprodajnim cijenama električne energije. Unatoč smanjenoj dostupnosti proizvodnih kapaciteta u nekim državama članicama, razmjena električne energije među državama članicama pomogla je da se izbjegnu incidenti u području sigurnosti opskrbe i doprinijela ublažavanju nestabilnosti cijena na tržištima EU-a, čime se povećala otpornost svih država članica na cjenovne šokove.

- (4) Porast cijena na veleprodajnim tržištima električne energije doveo je do naglog porasta maloprodajnih cijena električne energije, a očekuje se da će se rast cijena nastaviti uslijed nadolazeće sezone grijanja i postupno se odraziti na većinu potrošačkih ugovora. Naglo povećanje cijena plina i posljedična potražnja za alternativnim gorivima doveli su i do povećanja cijena drugih sirovina, kao što su nafta i ugljen.
- (5) Trenutačna energetska kriza negativno je utjecala na sve države članice, iako u različitoj mjeri. Veliko povećanje cijena energije znatno pridonosi općoj inflaciji u europodručju i usporava gospodarski rast u Uniji.
- (6) Stoga je potreban brz i koordiniran odgovor. Uvođenjem instrumenta za hitne slučajeve omogućilo bi se privremeno ublažavanje rizika da cijene električne energije i troškovi električne energije za krajnje kupce dosegnu još neodrživije razine te da države članice donesu neusklađene nacionalne mjere kojima bi se mogla ugroziti sigurnost opskrbe na razini Unije te dodatno opteretiti industrija i potrošači Unije. U duhu solidarnosti među državama članicama države članice trebaju koordinirano djelovati tijekom zimske sezone 2022.–2023. kako bi se ublažio učinak visokih cijena energije i osiguralo da trenutačna kriza ne dovede do trajne štete za potrošače i gospodarstvo te da se istodobno očuva proračunska održivost.
- (7) Trenutačni poremećaji u opskrbi plinom, smanjena dostupnost određenih elektrana i posljedični učinci na cijenu plina i električne energije predstavljaju ozbiljnu poteškoću u opskrbi plinom i energijom za proizvodnju električne energije u smislu članka 122. stavka 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije. Postoji ozbiljna opasnost da bi se situacija u nadolazećoj zimskoj sezoni mogla dodatno pogoršati u slučaju daljnjih poremećaja u opskrbi plinom i hladne zime, zbog čega bi se povećala potražnja za plinom i električnom energijom. Takvo daljnje pogoršanje moglo bi dovesti do većeg pritiska da se povećaju cijene plina i drugih energetskih sirovina, što bi utjecalo na cijene električne energije.
- (8) Potreban je jedinstven i dobro koordiniran odgovor na razini Unije kako bi se riješio problem znatnog povećanja cijene električne energije i njegova utjecaja na kućanstva i industriju. Neusklađene nacionalne mjere mogle bi utjecati na funkcioniranje unutarnjeg energetskog tržišta, ugroziti sigurnost opskrbe i dovesti do daljnjeg povećanja cijena u državama članicama koje su najviše pogođene krizom. Zaštita cjelovitosti unutarnjeg tržišta električne energije stoga je ključna za očuvanje i jačanje potrebne solidarnosti među državama članicama.
- (9) Iako bi neke mogle biti izloženije učincima poremećaja u opskrbi ruskim plinom i posljedičnom povećanju cijena, sve države članice mogu odgovarajućim mjerama za smanjenje potražnje pridonijeti ograničavanju gospodarske štete prouzročene takvim poremećajima. Smanjenje potražnje za električnom energijom na nacionalnoj razini

može imati pozitivan učinak na cijene električne energije na razini Unije jer su tržišta električnom energijom povezana, stoga uštede u jednoj državi članici koriste i drugim državama članicama.

- (10) Nekoordinirano određivanje gornje granice prihoda od električne energije koju su proizveli proizvođači s nižim graničnim troškovima kao što su proizvođači energije iz obnovljivih izvora, nuklearne energije i lignita (inframarginalni proizvođači) mogu dovesti do znatnih razlika među proizvođačima u Uniji jer se proizvođači natječu širom EU-a na povezanom tržištu električnom energijom. Obvezivanjem na uvođenje zajedničke gornje granice viška prihoda na razini Unije izbjeci će se takve razlike. Nadalje, zbog ograničenih financijskih sredstava sve države članice ne mogu jednako podupirati potrošače, dok istodobno neki proizvođači električne energije mogu i dalje ostvarivati znatne viškove prihoda. Državama članicama će se na temelju solidarnosti među njima s pomoću ujednačene gornje granice prihoda od tehnologija inframarginalne proizvodnje osigurati prihodi za financiranje mjera potpore krajnjim kupcima električne energije, kao što su kućanstva, MSP-ovi i energetske intenzivne industrije, uz istodobno očuvanje cjenovnih signala na tržištima širom Europe i prekogranične trgovine.
- (11) S obzirom na iznimno povećanje maloprodajnih cijena plina i električne energije, državne intervencije od posebne su važnosti za zaštitu malih potrošača. No među državama članicama postoje razlike u učincima nestašice plina na cijene električne energije te u mogućnostima za financiranje mjera potpore iz državnog proračuna. Ako bi samo neke države članice s dostatnim sredstvima mogle zaštititi te kupce i dobavljače, došlo bi do ozbiljnog narušavanja unutarnjeg tržišta. Jedinствена obveza prijenosa viška prihoda na krajnje potrošače omogućuje svim državama članicama da zaštite svoje potrošače. Pozitivan učinak na cijene energije pozitivno će utjecati na međusobno povezano tržište EU-a te će također pridonijeti smanjenju stope inflacije. Stoga će u međusobno povezanom gospodarstvu Unije nacionalne mjere u duhu solidarnosti imati pozitivan učinak i u drugim državama članicama.
- (12) Mjera koju čini solidarni doprinos za poduzeća koja posluju u sektoru nafte, plina, ugljena i rafinerija izvanredna je i strogo privremena mjera. U trenutnoj situaciji čini se primjerenim poduzeti mjere na razini Unije kako bi se ublažili izravni gospodarski učinci rastućih cijena energije na proračune javnih tijela, potrošače i poduzeća u cijeloj Uniji.
- (13) Solidarni doprinos primjereno je sredstvo za rješavanje pitanja viška dobiti zbog nepredviđenih okolnosti. Ta dobit ne odgovara redovnoj dobiti koju bi ti subjekti ostvarili ili bi mogli očekivati u uobičajenim okolnostima da nisu nastale nepredvidive okolnosti na energetske tržištima. Stoga je uvođenje solidarnog doprinosa zajednička i koordinirana mjera kojom se u duhu solidarnosti stvaraju dodatni prihodi za nacionalna tijela za pružanje financijske potpore kućanstvima i poduzećima koja su teško pogođena naglim rastom cijena energije uz istodobno osiguravanje jednakih uvjeta u cijeloj Uniji i na unutarnjem tržištu. Trebao bi se primjenjivati usporedno s uobičajenim porezom na dobit koji svaka država članica naplaćuje predmetnim poduzećima.
- (14) Kako bi se osigurala dosljednost u svim područjima energetske politike, mjere bi trebale funkcionirati kao međuovisni paket osnažujući jedna drugu. Sve države članice trebale bi moći ciljano podupirati potrošače viškovima prihoda koji proizlaze iz maksimalno dozvoljenog prihoda na tržištu za inframarginalnu proizvodnju električne energije, smanjenjem potražnje za električnom energijom, čime se doprinosi

smanjenju cijena energije, te prihodima od solidarnog doprinosa nametnutog poduzećima koja posluju u sektoru nafte, plina, ugljena i rafinerija. Manja potražnja istodobno bi trebala imati pozitivne učinke u smislu smanjenja rizika za sigurnost opskrbe, u skladu s ciljevima Direktive (EU) 2019/944.

- (15) Države članice trebale bi stoga nastojati smanjiti ukupnu bruto potrošnju električne energije svih potrošača, uključujući one koji još nisu opremljeni pametnim mjernim sustavima ili uređajima koji im omogućuju praćenje potrošnje tijekom određenih sati u danu.
- (16) Kako bi se očuvale zalihe goriva za proizvodnju električne energije i posebno usmjerilo na najskuplje sate potrošnje električne energije, u situaciji u kojoj proizvodnja električne energije na plin ima posebno značajan utjecaj na graničnu cijenu, svaka država članica trebala bi smanjiti svoju bruto potrošnju električne energije u utvrđenim satima s najvišom cijenom.
- (17) Na temelju tipičnog profila potrošnje električne energije u vršnim satima, obvezujućim ciljem od 5 % u satima s najvišom cijenom osiguralo bi se da se države članice konkretnije obraćaju potrošačima koji mogu pružiti fleksibilnost ponudama za smanjenje potražnje na satnoj osnovi, uključujući putem agregatora. Stoga bi aktivno smanjenje potražnje za električnom energijom od najmanje 5 % tijekom odabranih sati trebalo rezultirati smanjenom potrošnjom plina i ujednačenijom raspodjelom potražnje po satima, što bi utjecalo na tržišne cijene po satu.
- (18) Države članice trebale bi imati diskrecijsko pravo odabrati odgovarajuće mjere za postizanje ciljeva smanjenja potražnje kako bi se u obzir uzele nacionalne posebnosti. Pri osmišljavanju mjera za smanjenje potražnje za električnom energijom države članice trebale bi osigurati da se njima ne ugrožavaju ciljevi Unije u pogledu elektrifikacije kako su navedeni u Komunikaciji „Energija za klimatski neutralno gospodarstvo: strategija EU-a za integraciju energetskog sustava”. Elektrifikacija je ključna za smanjenje ovisnosti EU-a o fosilnim gorivima i osiguravanje dugoročne strateške autonomije Europske unije, koji će ograničiti razmjere ove i spriječiti buduće energetske krize. Mjere za smanjenje bruto potrošnje električne energije mogle bi uključivati nacionalne kampanje za informiranje, objavljivanje ciljanih informacija o predviđenom stanju elektroenergetskog sustava, regulatorne mjere kojima se ograničava potrošnja energije u sporedne svrhe i ciljane poticaje za smanjenje potrošnje električne energije.
- (19) Pri utvrđivanju odgovarajućih mjera za smanjenje potražnje u satima s najvišom cijenom, države članice trebale bi posebno razmotriti tržišne mjere kao što su dražbe ili natječajni postupci kojima bi mogle potaknuti smanjenje potrošnje na gospodarski učinkovit način. Države članice mogle bi iskoristiti postojeće inicijative i proširiti postojeće programe za razvoj upravljanja potrošnjom kako bi se osigurale učinkovitost i brza provedba. Mjere koje se poduzimaju na nacionalnoj razini mogle bi uključivati i financijske poticaje ili naknade pogođenim sudionicima na tržištu ako se uz očekivanu uobičajenu potrošnju postigne i konkretno smanjenje potražnje.
- (20) Kako bi pomogla državama članicama i pružila im smjernice za ostvarenje potrebnih smanjenja potražnje utvrđenih u ovoj Uredbi, Komisija bi trebala olakšati razmjenu najboljih praksi među njima.
- (21) S obzirom na izvanredan i nagli porast cijena električne energije i neposrednu opasnost od njihova daljnjeg rasta, potrebno je da države članice odmah utvrde mjere

potrebne za postizanje smanjenja bruto potrošnje električne energije kako bi se olakšalo brzo smanjenje cijena i smanjila upotreba fosilnih goriva.

- (22) Na veleprodajnom tržištu za dan unaprijed prvo se dispečiraju najjeftinije elektrane, ali cijenu koju dobivaju svi sudionici na tržištu određuje posljednja elektrana potrebna za pokrivanje potražnje, tj. ona s najvišim graničnim troškovima kada se tržište poravnava. Nedavni porast cijena plina i ugljena doveo je do iznimnog i trajnog povećanja cijena po kojima se postrojenja za proizvodnju električne energije na plin i ugljen natječu na veleprodajnom tržištu za dan unaprijed. To je pak dovelo do iznimno visokih cijena na tržištu za dan unaprijed u cijeloj Uniji jer su to često elektrane s najvišim graničnim troškovima potrebnima za zadovoljavanje potražnje za električnom energijom.
- (23) S obzirom na ulogu cijene na tržištu za dan unaprijed kao referentne cijene na drugim veleprodajnim tržištima električnom energijom i činjenicu da svi sudionici na tržištu dobivaju ravnotežnu cijenu, tehnologije sa znatno nižim graničnim troškovima stalno su bilježile visoke prihode od ruske invazije na Ukrajinu u veljači 2022., koji su bili znatno iznad njihovih očekivanja pri donošenju odluke o ulaganju.
- (24) U situaciji u kojoj su potrošači izloženi iznimno visokim cijenama koje štete i gospodarstvu Unije, potrebno je privremeno ograničiti izvanredne tržišne prihode proizvođača s nižim graničnim troškovima primjenom maksimalno dozvoljenog prihoda na tržištu ostvarenog prodajom električne energije unutar Unije.
- (25) Razina na kojoj je utvrđena gornja granica prihoda ne bi trebala ugroziti sposobnost proizvođača na koje se primjenjuje, uključujući proizvođače energije iz obnovljivih izvora, da povrate svoje troškove ulaganja i operativne troškove te bi trebala očuvati i poticati buduća ulaganja u kapacitet potreban za dekarboniziran i pouzdan elektroenergetski sustav. Jedinствена gornja granica prihoda u cijeloj Uniji potrebna je kako bi se očuvalo funkcioniranje unutarnjeg tržišta električnom energijom jer bi se time održalo tržišno natjecanje utemeljeno na cijenama među proizvođačima električne energije proizvedene različitim tehnologijama, posebno kad je riječ o obnovljivim izvorima energije.
- (26) Iako se povremene i kratkoročne visoke cijene mogu smatrati uobičajenom značajkom na tržištu električnom energijom i nekim ulagačima mogu biti korisne za povrat ulaganja u proizvodnju, ekstremno i trajno povećanje cijena koje se primjećuje od veljače 2022. znatno se razlikuje od uobičajenog stanja na tržištu povremenih vršnih cijena. Gornja granica stoga ne bi trebala biti niža od razumnih očekivanja sudionika na tržištu u pogledu prosječne razine cijena električne energije u satima tijekom kojih je potražnja za električnom energijom bila na najvišoj razini prije ruske invazije na Ukrajinu. Prije veljače 2022. očekivanja u pogledu prosječne vršne cijene na veleprodajnom tržištu električnom energijom u posljednjim su desetljećima u cijeloj Uniji stalno bila znatno ispod 180 EUR po MWh, unatoč razlikama u cijenama električne energije među regijama u Uniji. Budući da je početna odluka o ulaganju sudionika na tržištu donesena na temelju očekivanja da će cijene u prosjeku biti ispod te razine tijekom vršnih sati, određivanje gornje granice od 180 EUR po MWh predstavlja razinu koja je znatno iznad tih početnih tržišnih očekivanja. Ostavljajući maržu na cijenu koju su ulagatelji mogli razumno očekivati, potrebno je osigurati da gornja granica prihoda ne bude u suprotnosti s početnom procjenom profitabilnosti ulaganja.
- (27) Nadalje, gornja granica od 180 EUR po MWh dosljedno je viša, uključujući razumnu maržu, od trenutanih ukupnih srednjih troškova proizvodnje energije (LCOE) za sve relevantne tehnologije proizvodnje, čime se proizvođačima na koje se primjenjuje

omogućuje da pokriju svoja ulaganja i operativne troškove. S obzirom na to da izračun odabran u ovom prijedlogu ostavlja znatnu razliku između razumnih ukupnih srednjih troškova proizvodnje energije i gornje granice prihoda, ne može se očekivati da će se određivanjem gornje granice narušiti ulaganje u nove inframarginalne kapacitete.

- (28) Gornju granicu trebalo bi odrediti za tržišne prihode, a ne na ukupne prihode od proizvodnje (uključujući druge potencijalne izvore prihoda kao što je zajamčena poticajna premija) kako bi se izbjegao znatan utjecaj na početnu očekivanu profitabilnost projekta. Bez obzira na ugovorni oblik u kojem se može odvijati trgovina električnom energijom, gornja granica trebala bi se primjenjivati samo na ostvarene tržišne prihode. To je potrebno kako bi se izbjeglo nanošenje štete proizvođačima koji zapravo nemaju koristi od trenutnih visokih cijena električne energije zbog toga što su zaštitili svoje prihode od fluktuacija na veleprodajnom tržištu električnom energijom. Stoga, u mjeri u kojoj postojeće ili buduće ugovorne obveze, kao što su ugovori o kupnji obnovljive energije i druge vrste ugovora o kupnji energije ili terminskih ugovora, rezultiraju tržišnim prihodima od proizvodnje električne energije do razine gornje granice, one ne bi bile obuhvaćene njezinom primjenom.
- (29) Mjera kojom se uvodi gornja granica prihoda stoga ne bi trebala odvratiti sudionike na tržištu od sklapanja ugovora o kupnji energije iz obnovljivih izvora. S obzirom na izravne koristi koje donose krajnjim potrošačima, države članice trebale bi ih nastaviti promicati koristeći se Preporukom Komisije od 18. svibnja 2022. o ubrzanju postupaka izdavanja dozvola za projekte u području energije iz obnovljivih izvora i pojednostavnjenju sklapanja ugovora o kupnji energije i oslanjajući se na prakse opisane u poglavlju II. smjernica iz Priloga ovoj Preporuci.
- (30) Jedinstvena gornja granica prihoda u cijeloj Uniji potrebna je kako bi se očuvalo funkcioniranje unutarnjeg tržišta električnom energijom jer bi se time širom Unije održalo tržišno natjecanje utemeljeno na cijenama među proizvođačima električne energije proizvedene različitim tehnologijama, posebno kad je riječ o obnovljivim izvorima energije.
- (31) Iako bi primjena gornje granice prihoda u trenutku namire transakcija mogla biti učinkovitija, to možda neće uvijek biti moguće, primjerice zbog razlika u načinu na koji su veleprodajna tržišta električnom energijom organizirana u državama članicama i u različitim vremenskim okvirima. Kako bi se uzele u obzir nacionalne posebnosti i olakšala primjena gornje granice prihoda na nacionalnoj razini, države članice trebale bi imati diskrecijsko pravo odlučiti hoće li je primjenjivati pri namiri razmjene električne energije ili nakon toga.
- (32) S obzirom na to da se kombinacija proizvodnje i struktura troškova postrojenja za proizvodnju električne energije znatno razlikuju među državama članicama, one bi trebale zadržati mogućnost daljnjeg ograničavanja prihoda proizvođača, pod uvjetom da su takve mjere u skladu s pravom Unije.
- (33) Gornja granica prihoda trebala bi se primjenjivati na tehnologije s graničnim troškovima nižima od gornje granice, kao što su, na primjer, energija vjetra, solarna energija ili nuklearna energija.
- (34) Gornja granica ne bi se trebala primjenjivati na tehnologije s visokim graničnim troškovima povezanim s cijenom ulaznog goriva nužnog za proizvodnju električne energije, kao što su elektrane na plin i ugljen, jer bi njihovi operativni troškovi bili znatno iznad razine gornje granice, a njezina bi primjena ugrozila njihovu gospodarsku održivost. Kako bi se zadržali poticaji za ukupno smanjenje potrošnje plina, gornja

granica prihoda ne bi se trebala primjenjivati ni na tehnologije koje se izravno natječu s elektranama na plin kako bi se ponudila fleksibilnost elektroenergetskog sustava i koje se natječu na tržištu električnom energijom na temelju svojih oportunitetnih troškova, kao što su odgovor na potražnju i skladištenje.

- (35) Gornja granica prihoda ne bi se trebala primjenjivati na tehnologije u kojima se kao ulazna goriva upotrebljavaju zamjenska goriva za prirodni plin, kao što je biometan, kako se ne bi ugrozila prenamjena postojećih elektrana na plin u skladu s ciljevima plana REPowerEU.
- (36) Kako bi se očuvali poticaji za razvoj inovativnih tehnologija, gornja granica prihoda ne bi se trebala primjenjivati na demonstracijske projekte.
- (37) U nekim državama članicama prihodi koje ostvare neki proizvođači već su ograničeni državnim mjerama, kao što su ugovori o otkupu sa zajamčenim cijenama i dvosmjerni ugovori za kompenzaciju razlike. Ti proizvođači nemaju koristi od povećanih prihoda koji proizlaze iz nedavnog porasta cijena električne energije. Stoga gornju granicu prihoda ne bi trebalo primjenjivati na postojeće proizvođače na koje se odnose te vrste državnih mjera. Svaka nova mjera trebala bi biti u skladu s načelima unutarnjeg tržišta, ne smije ograničavati prekograničnu trgovinu i ne smije dovesti do povećanja potrošnje plina.
- (38) S obzirom na to da primjenom gornje granice prihoda sve države članice ne mogu u jednakoj mjeri podupirati svoje krajnje kupce zbog okolnosti povezanih s njihovom ovisnošću o uvozu električne energije iz drugih zemalja, potrebno je da države članice s neto uvozom električne energije koji je jednak ili veći od 100 % u duhu solidarnosti imaju pristup sporazumima o podjeli viška prihoda s glavnom zemljom izvoznicom. Takvi se sporazumi o solidarnosti potiču i kako bi se u obzir uzeli neuravnoteženi trgovinski odnosi.
- (39) Komercijalne i trgovačke prakse te regulatorni okvir u sektoru električne energije znatno se razlikuju od onih u sektoru fosilnih goriva. S obzirom na to da se određivanjem gornje granice nastoje oponašati tržišni ishodi koje bi proizvođači mogli očekivati da su globalni lanci opskrbe od veljače 2022. normalno funkcionirali bez poremećaja u opskrbi plinom, potrebno je da se mjera koja se odnosi na proizvođače električne energije primjenjuje na prihode od proizvodnje električne energije. S druge strane, budući da je privremeni solidarni doprinos usmjeren na profitabilnost poduzeća u sektorima nafte, plina, ugljena i rafinerija koja se znatno povećala u usporedbi s prethodnim godinama, potrebno ga je primijeniti na njihovu dobit.
- (40) Države članice trebale bi osigurati da se višak prihoda koji proizlazi iz primjene gornje granice u području električne energije prenese na krajnje kupce električne energije kako bi se ublažio učinak iznimno visokih cijena električne energije. Višak prihoda trebalo bi usmjeriti na kupce, uključujući kućanstva i poduzeća, na koje posebno snažno utječu visoke cijene električne energije. Bez predloženih mjera postoji rizik da će samo bogatije države članice imati dovoljno sredstava za zaštitu svojih potrošača, što će dovesti do ozbiljnih narušavanja unutarnjeg tržišta.
- (41) Prihodi od određivanja gornje granice pomoći će državama članicama u financiranju mjera kao što su prijenosi prihoda, rabati na račune, naknada dobavljačima za opskrbu p cijeni nižoj od troškova, kao i ulaganja koja bi dovela do strukturnog smanjenja potrošnje, posebno električne energije iz fosilnih goriva. Kada se potpora dodjeljuje kupcima koji nisu kućanstva, oni bi trebali nastojati ulagati u tehnologije dekarbonizacije, uključujući energiju iz obnovljivih izvora, primjerice putem

sporazuma o kupnji energije ili izravnim ulaganjima u proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, ili ulagati u energetska učinkovitost.

- (42) Javne intervencije u određivanje cijena opskrbe električnom energijom u načelu predstavljaju mjeru kojom se narušava tržište. Takve se intervencije stoga mogu provoditi samo kao obveze pružanja javne usluge i podliježu posebnim uvjetima. Trenutačno su u skladu s Direktivom (EU) 944/2019 regulirane cijene moguće za kućanstva i mikropoduzeća, a moguće je uključiti i cijene niže od troškova za energetska siromašna i ugrožena kupce. Međutim, s obzirom na trenutačni izniman rast cijena električne energije, paket dostupnih mjera koje države članice imaju na raspolaganju za potporu potrošačima trebalo bi privremeno proširiti pružanjem mogućnosti reguliranih cijena za MSP-ove i dopuštanjem reguliranih cijena nižih od troškova. Takvo proširenje moglo bi se financirati određivanjem gornje granice prihoda.
- (43) Važno je da se u primjeni reguliranih maloprodajnih cijena, ako su niže od troškova, ne diskriminiraju dobavljači te da im se ne nameću nepravedni troškovi. Dobavljačima bi stoga trebalo pravedno nadoknaditi troškove opskrbe po reguliranim cijenama, ne dovodeći u pitanje primjenu pravila o državnim potporama. Trošak reguliranih cijena nižih od troška trebao bi se financirati prihodima koji proizlaze iz primjene gornje granice prihoda. Kako bi se izbjeglo da se tim mjerama poveća potražnja za električnom energijom, a istodobno zadovolje energetske potrebe potrošača, regulirane cijene niže od troškova trebale bi obuhvaćati samo ograničenu količinu potrošnje.
- (44) Bez znatne promjene njihove strukture troškova i povećanja ulaganja, poduzeća i stalne poslovne jedinice iz EU-a koje ostvaruju najmanje 75 % prometa u sektoru nafte, plina, ugljena i rafinerija doživjele su rast dobiti zbog iznenadnih i nepredvidivih okolnosti rata, smanjene opskrbe energijom i povećane potražnje zbog rekordno visokih temperatura.
- (45) Privremeni solidarni doprinos djelovat će kao mjera preraspodjele kako bi se osiguralo da predmetna poduzeća koja su ostvarila višak dobiti zbog neočekivanih okolnosti proporcionalno pridonose ublažavanju energetske krize na unutarnjem tržištu.
- (46) Osnova za izračun privremenog solidarnog doprinosa oporeziva je dobit poduzeća i stalnih poslovnih jedinica koji su porezni rezidenti u EU-u u sektorima nafte, plina, ugljena i rafinerija kako je utvrđeno u bilateralnim ugovorima ili poreznim zakonima država članica za fiskalnu godinu koja počinje 1. siječnja 2022. ili nakon tog datuma. Države članice koje oporezuju samo raspodijeljenu dobit trgovačkih društava primjenjuju privremeni solidarni doprinos na izračunanu dobit neovisno o njezinoj raspodjeli. Fiskalna godina određuje se upućivanjem na pravila koja su na snazi u skladu s nacionalnim pravom država članica.
- (47) Solidarnom doprinosu trebala bi podlijegati samo dobit u 2022. koja je za više od 20 % veća u usporedbi s prosječnom oporezivom dobiti ostvarenom u tri fiskalne godine koje su počele 1. siječnja 2019. ili nakon tog datuma.
- (48) Tim se pristupom osigurava da predmetna poduzeća i stalne poslovne jedinice dio profitne marže, koja nije rezultat nepredvidivih kretanja na energetska tržištima nakon nezakonite agresije na Ukrajinu, mogu iskoristiti za buduća ulaganja ili za osiguravanje svoje financijske stabilnosti tijekom aktualne energetske krize, uključujući energetska intenzivna industrija. Tim pristupom određivanju osnove za izračun osigurava se da su solidarni doprinosi u različitim državama članicama proporcionalni. Istodobno se tim pristupom utvrđivanja minimalne stope osigurava da

solidarni doprinosi budu i poštenu i proporcionalni. Države članice i dalje mogu primjenjivati višu stopu ako su već uvele solidarni doprinos, namet ili porez na višak oporezive dobiti energetskih poduzeća u okviru područja primjene ove Uredbe koji bi prije stupanja na snagu ove Uredbe premašio tu stopu od 33 %. Time se tim državama članicama omogućuje da zadrže preferiranu stopu koju smatraju prihvatljivom i primjerenom u skladu sa svojim pravnim sustavom.

- (49) Solidarni doprinos trebao bi se iskoristiti za i. mjere financijske potpore krajnjim kupcima energije, posebno ranjivim kućanstvima, kako bi se ublažili učinci visokih cijena energije; ii. mjere financijske potpore za smanjenje potrošnje energije; iii. mjere financijske potpore za potporu poduzećima u energetski intenzivnim industrijama te iv. mjere financijske potpore za razvoj energetske autonomije Unije. Državama članicama također bi trebalo omogućiti da dio prihoda od privremenog solidarnog doprinosa dodijele zajedničkom financiranju.
- (50) Upotreba prihoda u te svrhe odražava iznimnu prirodu solidarnog doprinosa kao mjere kojom se nastoje smanjiti i ublažiti štetni učinci energetske krize na kućanstva i poduzeća širom Unije s ciljem zaštite jedinstvenog tržišta i sprečavanja rizika od daljnje fragmentacije. Nagli rast cijena energije utječe na sve države članice. Međutim, s obzirom na razlike u kombinaciji izvora energije sve države članice nisu jednako pogođene i nemaju sve jednako velik fiskalni prostor za poduzimanje potrebnih mjera za zaštitu ranjivih kućanstava i poduzeća. U slučaju izostanka europske mjere kao što je solidarni doprinos, postoji visok rizik od narušavanja jedinstvenog tržišta i daljnje fragmentacije, što bi štetilo svim državama članicama s obzirom na integraciju energetskih tržišta i lanaca vrijednosti. Rješavanje problema energetskog siromaštva i socijalnih posljedica krize, posebno radi zaštite radnika u izloženim industrijama, također je pitanje solidarnosti među državama članicama u Uniji. Kako bi se maksimalno povećao njihov učinak, prihodi od solidarnog doprinosa trebalo bi upotrebljavati koordinirano i/ili putem financijskih instrumenata EU-a u duhu solidarnosti.
- (51) Konkretno, države članice trebale bi mjere financijske potpore usmjeriti na najranjivija kućanstva i poduzeća, koja su najviše pogođena brzim rastom cijena energije. Time bi se očuvao cjenovni poticaj za smanjenje potražnje za energijom i uštedu energije. Osim toga, usmjeravanje na najranjivija kućanstva ograničene likvidnosti imalo bi pozitivan učinak na ukupnu potrošnju (sprečavanjem prekomjernog istiskivanja potrošnje na neenergetska dobra) s obzirom na sklonost te skupine kućanstava prema većoj potrošnji. Osim toga, prihodi bi se trebali koristiti za poticanje smanjenja potrošnje energije. U tom bi se pogledu prihodi trebali koristiti, na primjer, u svrhu dražbi za smanjenje potražnje ili natječajnih postupaka, snižavanja troškova krajnjih kupaca za kupnju energije za određene količine potrošnje ili promicanja ulaganja krajnjih kupaca energije, kako ranjivih kućanstava tako i poduzeća, u obnovljive izvore energije, energetska učinkovitost ili druge tehnologije dekarbonizacije. Prihodi od solidarnog doprinosa trebali bi se koristiti i za financijsku potporu poduzećima u energetski intenzivnim industrijama i u regijama koje ovise o tim industrijama. Zbog naglog rasta cijena energije došlo je i do velikog povećanja troškova u energetski intenzivnim industrijama, primjerice u industriji gnojiva. Mjere financijske potpore treba uvjetovati ulaganjima u obnovljive izvore energije, energetska učinkovitost ili druge tehnologije dekarbonizacije. Nadalje, mjere za povećanje autonomnosti Unije mogle bi se podupirati ulaganjima u području energetike u skladu s ciljevima utvrđenima u Komunikaciji REPowerEU, posebno za projekte s prekograničnom dimenzijom.

- (52) Države članice također mogu odlučiti dio prihoda od solidarnog doprinosa namijeniti zajedničkom financiranju mjera namijenjenih smanjenju negativnih učinaka energetske krize, uključujući potporu za zaštitu radnih mjesta te prekvalifikaciju i usavršavanje radne snage, ili promicanju ulaganja u energetske učinkovitost i obnovljivu energiju, uključujući prekogranične projekte. Zajednički aspekt financiranja obuhvaća podjelu troškova među državama članicama temeljenu na projektima i usmjeravanje putem instrumenta EU-a na temelju dobrovoljnog dodjeljivanja prihoda država članica proračunu EU-a u duhu solidarnosti.
- (53) Redovito i učinkovito praćenje i izvješćivanje Komisije ključni su za procjenu napretka koji su države članice ostvarile u postizanju ciljeva smanjenja potražnje, primjeni gornje granice prihoda, upotrebi viška prihoda i primjeni reguliranih cijena.
- (54) Države članice trebale bi izvijestiti Komisiju o primjeni solidarnog doprinosa na svojim državnim područjima, kao i o svim izmjenama tog doprinosa.
- (55) Države članice trebale bi izvijestiti i o korištenju prihoda koji proizlaze iz solidarnog doprinosa. Time se osigurava da države članice koriste prihode u skladu s upotrebom predviđenom u ovoj Uredbi.
- (56) Solidarni doprinos i pravni okvir EU-a kojim se on uređuje trebali bi biti privremeni kako bi se odgovorilo na izvanrednu i hitnu situaciju koja je nastala u Uniji u vezi s naglim rastom cijena energije. Solidarni doprinos trebao bi se primjenjivati kako bi se obuhvatio višak dobiti ostvaren 2022. radi rješavanja i ublažavanja štetnih učinaka aktualne energetske krize na kućanstva i poduzeća. Primjena solidarnog doprinosa na cijelu poreznu godinu omogućit će iskorištavanje viška dobiti u relevantnom razdoblju u javnom interesu ublažavanja posljedica energetske krize, a istodobno predmetnim poduzećima ostaviti odgovarajuću mjeru dobiti.
- (57) Solidarni doprinos trebao bi se primjenjivati samo na fiskalnu godinu 2022. Komisija će do 15. listopada 2023., kada će nacionalna tijela donijeti stajalište o prikupljanju solidarnog doprinosa, preispitati situaciju i podnijeti izvješće Vijeću.
- (58) Ako država članica naiđe na poteškoće u primjeni Uredbe, a posebno privremenog solidarnog doprinosa, trebala bi se, prema potrebi, savjetovati s Europskom komisijom u skladu s člankom 4. Ugovora o Europskoj uniji.
- (59) Promjenjivost osnovnih cijena plina stvara poteškoće energetskim poduzećima koja posluju na terminskim tržištima električnom energijom, posebno u pristupu odgovarajućim instrumentima osiguranja. Europska komisija u suradnji s Europskim nadzornim tijelom za vrijednosne papire i tržišta kapitala i Europskim nadzornim tijelom za bankarstvo procjenjuje pitanja povezana s prihvatljivošću instrumenata osiguranja i marži te moguće načine ograničavanja prekomjerne dnevne volatilnosti.
- (60) Nadalje, mjere iz ove Uredbe u skladu su s komplementarnim i tekućim radom Europske komisije u vezi s ciljevima dugoročnog modela tržišta, kako je najavljeno u komunikaciji o kratkoročnim intervencijama na tržištu energije i dugoročnim poboljšanjima modela tržišta električnom energijom, objavljenoj uz plan REPowerEU od 18. svibnja 2022.
- (61) S obzirom na razmjere energetske krize, razinu njezina društvenog, gospodarskog i financijskog učinka te potrebu za što bržim djelovanjem, ova bi Uredba trebala hitno stupiti na snagu sljedećeg dana od dana objave u Službenom listu Europske unije.

- (62) S obzirom na iznimnu prirodu mjera utvrđenih u ovoj Uredbi i potrebu za njihovom primjenom, posebno tijekom zimske sezone 2022.–2023., Uredba bi se trebala primjenjivati godinu dana nakon njezina stupanja na snagu.
- (63) S obzirom na to da ciljeve ove Uredbe ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se oni na bolji način mogu ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Uredba ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja,

DONIJELO JE OVU UREDBU:

POGLAVLJE I.

PREDMET I DEFINICIJE

Članak 1.

Predmet

Ovom se Uredbom uvodi hitna intervencija za ublažavanje učinaka visokih cijena energije putem izvanrednih, ciljanih i vremenski ograničenih mjera. Cilj je tih mjera smanjiti potrošnju električne energije, ograničiti tržišne prihode koje određeni proizvođači ostvaruju od proizvodnje električne energije i ciljano ih preraspodijeliti krajnjim kupcima, omogućiti državama članicama da provedu javne intervencije u određivanju cijena za opskrbu kućanstava te malih i srednjih poduzeća električnom energijom te utvrditi pravila za privremeni solidarni doprinos za poduzeća i stalne poslovne jedinice iz EU-a koje obavljaju djelatnosti pretežno u sektorima nafte, plina, ugljena i rafinerija kako bi se pridonijelo cjenovnoj pristupačnosti energije za kućanstva i poduzeća.

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se definicije iz članka 2. Direktive (EU) 2019/944 i članka 2. Uredbe (EU) 2019/943. Osim toga, primjenjuju se i sljedeće definicije:

1. „mala i srednja poduzeća” znači poduzeće kako je definirano u članku 2. Priloga Preporuci Komisije 2003/361/EZ¹²;
2. „bruto potrošnja električne energije” znači ukupna opskrba električnom energijom za djelatnosti na državnom području države članice;
3. „referentno razdoblje” znači razdoblje od 1. studenoga do 31. ožujka tijekom pet uzastopnih godina koje prethode danu stupanja na snagu ove Uredbe, počevši s razdobljem od 1. studenoga 2017. do 31. ožujka 2018.;

---

¹² Preporuka Komisije 2003/361/EZ od 6. svibnja 2003. o definiciji mikropoduzeća te malih i srednjih poduzeća (SL L 124, 20.5.2003., str. 36.).

4. „sati s najvišom cijenom” znači sati u danu u kojima se očekuje da će veleprodajne cijene električne energije za dan unaprijed biti najviše, na temelju predviđanja operatora prijenosnog sustava i nominiranih operatora tržišta električnom energijom;
5. „prihod na tržištu” znači ostvareni prihod koji proizvođač ostvaruje u zamjenu za prodaju i isporuku električne energije u Uniji, bez obzira na ugovorni oblik u kojem se odvija takva razmjena, uključujući ugovore o kupnji energije i druge postupke zaštite od rizika fluktuacija na veleprodajnom tržištu električnom energijom, isključujući bilo kakvu potporu koju dodjeljuje država;
6. „namira” znači plaćanje koje je izvršeno i primljeno između ugovornih strana u zamjenu za isporuku i primanje električne energije, ako je primjenjivo, u okviru ispunjavanja obveza ugovornih strana na temelju jedne ili više klirinških transakcija;
7. „nadležno tijelo” znači nadležno tijelo kako je definirano u članku 2. stavku 11. Uredbe (EU) 2019/941;
8. „višak prihoda” znači pozitivna razlika između tržišnih prihoda proizvođača po MWh električne energije i gornje granice od 180 EUR po MWh električne energije;
9. „otpad” znači svaka tvar ili predmet koji posjednik odbacuje ili namjerava ili mora odbaciti kako je definirano u članku 3. stavku 1. Direktive 2008/98/EZ;
10. „neto uvoz električne energije” znači, za razdoblje od 1. siječnja 2021. do 31. prosinca 2021., razlika između ukupnog uvoza električne energije i ukupnog izvoza električne energije podijeljena s ukupnom bruto proizvodnjom električne energije u državi članici;
11. „fiskalna godina” znači porezna godina, kalendarska godina ili bilo koje drugo odgovarajuće razdoblje u porezne svrhe kako je definirano nacionalnim pravom;
12. „kupac” znači veleprodajni ili krajnji kupac;
13. „krajnji kupac energije” znači kupac koji kupuje energiju za vlastitu upotrebu;
14. „krajnji kupac električne energije” znači kupac koji kupuje električnu energiju za vlastitu upotrebu;
15. „program potpore” znači svaki instrument, program ili mehanizam koji primjenjuje država članica ili skupina država članica i kojim se promiče upotreba energije iz obnovljivih izvora;
16. „jamstvo o podrijetlu” znači elektronički dokument kojim se krajnjem kupcu dokazuje da je određeni udio ili količina energije proizvedena iz obnovljivih izvora;
17. „djelatnosti u sektoru nafte, plina, ugljena i rafinerija” znači svaka gospodarska djelatnost koju obavlja poduzeće ili stalna poslovna jedinica iz EU-a koja ostvaruje najmanje 75 % prometa u području vađenja, rudarenja, rafiniranja nafte ili proizvodnje proizvoda koksnihi peći;
18. „trgovačko društvo EU-a” znači društvo države članice za koje se u skladu s poreznim zakonima te države članice smatra da je rezident u toj državi članici za potrebe oporezivanja i za koje se, u skladu s uvjetima ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja sklopljenog s trećom državom, ne smatra da je rezident u svrhu oporezivanja izvan Unije;
19. „stalna poslovna jedinica” znači stalno mjesto poslovanja smješteno u državi članici i preko kojega djelomično ili u cijelosti prolazi poslovanje trgovačkog društva iz druge države članice, u mjeri u kojoj dobiti tog mjesta poslovanja podliježu porezu u državi

članici u kojoj je smješteno na temelju odgovarajućeg bilateralnog poreznog ugovora ili ako on ne postoji, na temelju nacionalnog zakonodavstva;

20. „višak dobiti” znači oporeziva dobit ostvarena djelatnostima koje se obavljaju na razini poduzeća ili stalnih poslovnih jedinica u sektoru nafte, plina, ugljena i rafinerija i koja je iznad 20 % povećanja prosjeka dobiti iz prethodne tri porezne godine;
21. „solidarni doprinos” znači privremena mjera namijenjena rješavanju pitanja viška dobiti poduzeća i stalnih poslovnih jedinica iz EU-a koje posluju u sektoru nafte, plina, ugljena i rafinerija kako bi se ublažila izvanredna kretanja cijena na energetske tržištima za države članice, potrošače i poduzeća.

POGLAVLJE II.

MJERE KOJE SE ODOSE NA TRŽIŠTE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM

Odjeljak 1.

Smanjenje potražnje

Članak 3.

Smanjenje bruto potrošnje električne energije

Države članice trebale bi nastojati provesti mjere za smanjenje svoje ukupne mjesečne bruto potrošnje električne energije za 10 % u usporedbi s prosjekom bruto potrošnje električne energije u odgovarajućim mjesecima referentnog razdoblja.

Članak 4.

Smanjenje bruto potrošnje električne energije tijekom sati s najvišom cijenom

1. Za svaki mjesec svaka država članica utvrđuje sate s najvišom cijenom koji odgovaraju minimumu od 10 % svih sati u mjesecu.
2. Svaka država članica smanjuje svoju bruto potrošnju električne energije tijekom utvrđenih sati s najvišom cijenom. Za svaki mjesec smanjenje postignuto tijekom utvrđenih sati s najvišom cijenom iznosi najmanje 5 % u prosjeku po satu. Cilj smanjenja izračunava se kao razlika između stvarne bruto potrošnje električne energije za utvrđene sate s najvišom cijenom i bruto potrošnje električne energije koju su predvidjeli operatori prijenosnog sustava, ne uzimajući u obzir učinak mjera uspostavljenih za postizanje cilja utvrđenog u ovom članku.

Članak 5.

Mjere za postizanje smanjenja potražnje

1. Države članice mogu odabrati odgovarajuće mjere za smanjenje bruto potrošnje električne energije kako bi ostvarile ciljeve utvrđene u člancima 3. i 4. Mjere moraju biti jasno definirane, transparentne, proporcionalne, nediskriminirajuće i provjerljive te posebno:
  - (a) utemeljene na tržištu, uz naknadu, ako je primjenjivo određenu u okviru postupka otvorenog natječaja, uključujući natječaje u kojima uspješni ponuditelji primaju naknadu;
  - (b) uključuju financijsku naknadu samo ako se takva naknada plaća za dodatnu električnu energiju koja nije potrošena u usporedbi s očekivanom potrošnjom u predmetnom satu bez natječaja;
  - (c) neopravdano ne narušavaju tržišno natjecanje ni pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta električnom energijom;
  - (d) nisu neopravdano ograničene na određene kupce ili skupine kupaca, uključujući agregatore, u skladu s člankom 17. Direktive (EU) 2019/944;
  - (e) neopravdano ne sprečavaju proces zamjene tehnologija fosilnih goriva tehnologijama koje koriste električnu energiju.

Odjeljak 2.

Maksimalno dozvoljen prihod na tržištu i raspodjela viška prihoda krajnjim kupcima

Članak 6.

Obvezan maksimalno dozvoljen prihod na tržištu

1. Tržišni prihodi proizvođača ostvareni proizvodnjom električne energije iz izvora iz članka 7. stavka 1. ograničavaju se na najviše 180 EUR po MWh proizvedene električne energije.
2. Države članice osiguravaju da se gornja granica primjenjuje na sve tržišne prihode proizvođača, neovisno o tržišnom razdoblju u kojem se transakcija odvija i o tome trguje li se električnom energijom bilateralno ili na centraliziranom tržištu.
3. Države članice odlučuju hoće li primijeniti gornju granicu prihoda pri namiri u razmjeni energije ili nakon toga.
4. Ne dovodeći u pitanje stavak 1., države članice mogu zadržati ili uvesti mjere kojima se dodatno ograničavaju tržišni prihodi proizvođača, pod uvjetom da su te mjere proporcionalne i nediskriminirajuće, ne ugrožavaju signale za ulaganja, osiguravaju pokrivanje troškova ulaganja, ne narušavaju funkcioniranje veleprodajnih tržišta električnom energijom i da su u skladu s pravom Unije.

Članak 7.

Primjena maksimalno dozvoljenog prihoda na tržištu na proizvođače električne energije

1. Obveza iz članka 6. primjenjuje se na tržišne prihode ostvarene prodajom električne energije proizvedene iz sljedećih izvora:
  - (a) energije vjetra;
  - (b) solarne energije (solarna toplinska i solarna fotonaponska energija);
  - (c) geotermalne energije;
  - (d) hidroenergije bez spremnika;
  - (e) goriva iz biomase (kruta ili plinovita goriva iz biomase), osim biometana;
  - (f) otpada;
  - (g) nuklearne energije;
  - (h) lignita;
  - (i) sirove nafte i ostalih naftnih derivata.
2. Gornja granica predviđena člankom 6. stavkom 1. ne primjenjuje se na demonstracijske projekte ili na proizvođače čiji su prihodi po MWh proizvedene električne energije već ograničeni kao rezultat državnih mjera.
3. Države članice mogu, posebno u slučajevima kada primjena gornje granice iz članka 6. stavka 1. dovodi do znatnog administrativnog opterećenja, odlučiti da se gornja granica ne primjenjuje na proizvođače električne energije u postrojenjima za proizvodnju električne energije instaliranog kapaciteta od najviše 20 kW.

Članak 8.

Poticaji za ugovore o kupnji energije iz obnovljivih izvora

1. U okviru ove Uredbe države članice moraju brzo ukloniti sve neopravdane administrativne ili tržišne prepreke ugovorima o kupnji energije iz obnovljivih izvora. Moraju poduzeti mjere kako bi ubrzale primjenu ugovora o kupnji energije iz obnovljivih izvora, posebno među malim i srednjim poduzećima.
2. Države članice moraju osmisliti, planirati i provesti programe potpore – i jamstva o podrijetlu – tako da budu usklađeni s ugovorima o kupnji energije iz obnovljivih izvora, da ih dopunjuju i omoguću njihovu primjenu.

Članak 9.

Raspodjela viška prihoda

1. Države članice osiguravaju da se svi viškovi prihoda koji proizlaze iz maksimalno dozvoljenog prihoda na tržištu upotrebljavaju za ciljano financiranje mjera potpore krajnjim kupcima električne energije kojima se ublažava učinak visokih cijena električne energije na te kupce.
2. Mjere iz stavka 1. moraju biti jasno definirane, transparentne, proporcionalne, nediskriminirajuće i provjerljive te ne smiju biti u suprotnosti s obvezom smanjenja bruto potrošnje električne energije iz članka 3. i 4.

3. Mjere iz stavka 1. mogu na primjer uključivati:
- (a) dodjelu financijske naknade krajnjim kupcima električne energije za smanjenje njihove potrošnje električne energije, uključujući putem dražbi za smanjenje potražnje ili natječajnih postupaka;
  - (b) izravne prijenose krajnjim kupcima električne energije;
  - (c) naknadu opskrbljivačima koji moraju isporučiti električnu energiju kupcima ispod troškova nakon intervencije države u određivanje cijena u skladu s člankom 12.;
  - (d) snižavanje troškova kupnje električne energije krajnjih kupaca električne energije za ograničenu količinu potrošene električne energije;
  - (e) promicanje ulaganja krajnjih kupaca električne energije u tehnologije dekarbonizacije, obnovljive izvore energije i ulaganja u energetske učinkovitost.

Članak 10.

Sporazumi između država članica

U situacijama u kojima je neto uvoz električne energije države članice jednak ili veći od 100 %, do 1. prosinca 2022. sklapa se sporazum o podjeli viška prihoda između države članice uvoznice i glavne zemlje izvoznice. Sve države članice mogu u duhu solidarnosti sklopiti takve sporazume.

Odjeljak 3.

Mjere za maloprodajno tržište

Članak 11.

Privremeno proširenje javnih intervencija u određivanju cijena električne energije na mala i srednja poduzeća

Odstupajući od pravila EU-a o javnim intervencijama u određivanju cijena, države članice mogu provoditi javne intervencije u određivanju cijena za opskrbu malih i srednjih poduzeća električnom energijom. Takve su javne intervencije:

- (a) ograničene na 80 % najveće godišnje potrošnje korisnika u posljednjih pet godina i zadržavaju poticaj za smanjenje potražnje;
- (b) u skladu s uvjetima iz članka 5. stavaka 4. i članka 7. Direktive (EU) 2019/944;
- (c) prema potrebi, u skladu s uvjetima iz članka 12. ove Uredbe.

Članak 12.

Privremena mogućnost određivanja cijena električne energije nižih od troškova

Odstupajući od pravila EU-a o javnim intervencijama u određivanju cijena, pri primjeni javnih intervencija u određivanju cijena za opskrbu električnom energijom u skladu s člankom 5. stavkom 6. Direktive (EU) 2019/944 ili člankom 11. ove Uredbe, države članice mogu iznimno i privremeno odrediti cijenu opskrbe električnom energijom koja je niža od troškova ako su ispunjeni svi sljedeći uvjeti:

- (a) mjera obuhvaća ograničenu količinu potrošnje i zadržava poticaj za smanjenje potražnje;
- (b) nema diskriminacije među dobavljačima;
- (c) dobavljači dobivaju naknadu za opskrbu po cijeni nižoj od troškova;
- (d) svi dobavljači imaju pravo ponuditi ponude po reguliranoj cijeni na istoj osnovi.

POGLAVLJE III.

MJERE KOJE SE ODNOSE NA SEKTORE NAFTE, UGLJENA, PLINA I RAFINERIJA

Članak 13.

Potpora krajnjim kupcima putem obveznog privremenog solidarnog doprinosa

1. Višak dobiti od djelatnosti u sektoru nafte, plina, ugljena i rafinerija podliježe privremenom solidarnom doprinosu.
2. Države članice osiguravaju da su postojeće ili planirane nacionalne mjere sličnih ciljeva kao privremeni solidarni doprinos na temelju ove Uredbe u skladu s pravilima kojima se uređuje privremeni solidarni doprinos iz ove Uredbe ili da ih dopunjuju.
3. Obvezni privremeni solidarni doprinos iz stavka 1. primjenjuje se najkasnije od 31. prosinca 2022.

Članak 14.

Osnovica za izračun privremenog solidarnog doprinosa

Privremeni solidarni doprinos za poduzeća i stalne poslovne jedinice iz EU-a koji obavljaju djelatnosti u sektoru nafte, plina, ugljena i rafinerija izračunava se na temelju oporezive dobiti, kako je utvrđena nacionalnim poreznim pravilima, u fiskalnoj godini koja počinje 1. siječnja 2022. ili nakon tog datuma, koja je veća od 20 % povećanja prosječne oporezive

dobiti, kako je utvrđeno nacionalnim poreznim pravilima, za tri fiskalne godine koje počinju 1. siječnja 2019. ili nakon tog datuma. Ako je prosječni godišnji rezultat za razdoblje koje obuhvaća tri fiskalne godine koje počinje 1. siječnja 2019. ili nakon tog datuma negativan, prosječna oporeziva dobit iznosi nula za potrebe izračuna privremenog solidarnog doprinosa.

Članak 15.

Stopa za izračun privremenog solidarnog doprinosa

1. Stopa koja se primjenjuje za izračun privremenog solidarnog doprinosa iznosi najmanje 33 % osnovice iz članka 14.
2. Privremeni solidarni doprinos primjenjuje se uz redovne poreze i namete koji su primjenjivi u skladu s nacionalnim zakonodavstvom države članice.

Članak 16.

Korištenje prihoda od privremenog solidarnog doprinosa

1. Države članice upotrebljavaju prihode od privremenog solidarnog doprinosa s pravovremenim učinkom u sljedeće svrhe:
  - (a) mjere financijske potpore krajnjim kupcima energije, a posebno ranjivim kućanstvima, kako bi se ciljano ublažili učinci visokih cijena energije;
  - (b) mjere financijske potpore za smanjenje potrošnje energije, primjerice putem dražbi za smanjenje potražnje ili natječajnih postupaka, snižavanje troškova krajnjih kupaca za kupnju energije za određene količine potrošnje i promicanje ulaganja krajnjih kupaca energije u obnovljive izvore energije, strukturnih ulaganja u energetska učinkovitost ili ulaganja u druge tehnologije dekarbonizacije;
  - (c) mjere financijske potpore za pomoć poduzećima u energetska intenzivnim industrijama pod uvjetom da su uvjetovane ulaganjima u obnovljive izvore energije, energetska učinkovitost ili druge tehnologije dekarbonizacije;
  - (d) mjere financijske potpore za razvoj energetske autonomije, konkretno ulaganja u skladu s ciljevima plana REPowerEU, a posebno projekti s prekograničnom dimenzijom;
  - (e) u duhu solidarnosti među državama članicama, njihova dodjela dijela prihoda od privremenog solidarnog doprinosa zajedničkom financiranju mjera za smanjenje negativnih učinaka energetske krize, uključujući potporu za zaštitu radnih mjesta te prekvalifikaciju i usavršavanje radne snage, ili promicanju ulaganja u energetska učinkovitost i obnovljivu energiju, uključujući prekogranične projekte.
2. Mjere iz stavka 1. moraju biti jasno definirane, transparentne, proporcionalne, nediskriminirajuće i provjerljive.

Članak 17.

Privremena priroda solidarnog doprinosa

Privremeni solidarni doprinos koji države članice primjenjuju u skladu s ovom Uredbom privremene je prirode. Primjenjuje se samo na višak dobiti ostvaren u fiskalnoj godini koja je započela 1. siječnja 2022. ili nakon tog datuma.

POGLAVLJE IV.

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 18.

Praćenje i izvršavanje

1. Nadležno tijelo svake države članice prati provedbu mjera iz članaka 3., 4., 5., 6., 7., 9., 11. i 12. na svojem državnom području.
2. Što prije nakon stupanja na snagu ove Uredbe, a najkasnije do 1. prosinca 2022., države članice izvješćuju Komisiju o planiranim mjerama koje se zahtijevaju u skladu s člankom 5. i sporazumima sklopljenima u skladu s člankom 10.
3. Do 15. siječnja 2023. i svakog mjeseca nakon toga do 15. travnja 2023. države članice izvješćuju Komisiju o:
  - (a) smanjenju potražnje postignutome u skladu s člancima 3. i 4. i mjerama uvedenima kako bi se postiglo smanjenje u skladu s člankom 5.;
  - (b) višku prihoda ostvarenih u skladu s člankom 6.;
  - (c) mjerama koje se odnose na raspodjelu viška prihoda primijenjenu radi ublažavanja učinka visokih cijena električne energije na krajnje kupce u skladu s člankom 9.;
  - (d) svim javnim intervencijama u određivanju cijena električne energije iz članaka 11. i 12.
4. Države članice Komisiju izvješćuju o sljedećem:
  - (a) uvođenju privremenog solidarnog doprinosa u skladu s člankom 13. do 15. listopada 2022.;
  - (b) svim naknadnim izmjenama navedene mjere u roku od mjesec dana od objave u nacionalnom službenom listu;
  - (c) korištenju prihoda na temelju članka 16. u roku od mjesec dana od trenutka kada države članice prikupe prihode u skladu s nacionalnim pravom.

Članak 19.

Preispitivanje

1. Komisija do 28. veljače 2023. provodi preispitivanje poglavlja II. s obzirom na opće stanje opskrbe Unije električnom energijom i cijene električne energije u Uniji te Vijeću podnosi izvješće o glavnim nalazima tog preispitivanja. Na temelju tog izvješća Komisija posebno može, ako je to opravdano gospodarskim okolnostima ili funkcioniranjem tržišta električnom energijom u Uniji i pojedinačnim državama članicama, predložiti produljenje razdoblja primjene ove Uredbe, izmjenu gornje granice prihoda iz članka 6. stavka 1. i njezinu primjenu na proizvođače iz članka 7. ili na drugi način izmijeniti poglavlje II.
2. Komisija do 15. listopada 2023. provodi preispitivanje poglavlja III. s obzirom na opće stanje sektora fosilnih goriva i ostvarenog viška dobiti te Vijeću podnosi izvješće o glavnim nalazima tog preispitivanja.

Članak 20.

Stupanje na snagu i primjena

1. Ova Uredba stupa na snagu sljedećeg dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.
2. Ne dovodeći u pitanje potrebu da se osigura raspodjela viška prihoda u skladu s člankom 9. i da se prihodi od privremenog solidarnog doprinosa upotrijebe u skladu s člankom 16., ova se Uredba primjenjuje u razdoblju od jedne godine od njezina stupanja na snagu.

Članci 3., 4., 5., 6., 7., 9. i 10. primjenjuju se od 1. prosinca 2022. Time se ne dovodi u pitanje ranija dobrovoljna primjena u državama članicama.

Članci 3., 4., 6. i 7. primjenjuju se do 31. ožujka 2023.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u državama članicama u skladu s Ugovorima.

Sastavljeno u Bruxellesu,

Za Vijeće
Predsjednik